

zeruko
ARGIA

1978-Abendua-17-XLI garren urtea 812 zenbakia 50 pezta

REFERENDUN 78-12-6

Euskara ikasi: Gurasoek haurrei, ala... haurrek gurasoei?

Eskolara lehen eta Ikastolara geroago, haurrak gurasoen eskutik joan izan dira.

Haurrak ikastolan EUSKARA eta EUSKAL KULTURA ikasten ditu.

Baina gero, etxean, zer? Haurrok gurasoak baino trebeago direla askotan. Nola landuko dute ordea euskara, gurasoak etxean erdaraz hitzegiten badiete? Ez al da ba etxea lehenbiziko eskola?

Gurasoak, haurrekiko erantzukizun bazter ezina du gure herrian: euskalduntze, alfabetatzea...

Oraingoan gurasoek, harrigarria bada ere, haurren eskutik, ikastolara joan beharra dute.

Euskara indarberritzearen alde
CAJA LABORALEko gizarte ekintza saila.

CAJA LABORAL POPULAR
LANKIDE AURREZKIA

EUSKADI KUTXA

Konstituzioari buruzko jarrera izan da politika alorrean Euskadik azken aldian agertu duen jokabiderik nabarmenena. Erantzuna garbia izan da. Nahiz eta baiezkoren aldekoek beste zerba it esan, baiezkoa baino ezezkoa eta abstentzioa gehiago izan dela egunaren argia baino argiago agertu da.

Bidanar baten kontra jai iluntze batean borrokan ibili zen errezildar batek tabernan esana gogorazten dit alderdi politikoen jokabideak: "Eman ziin, baina hartu zuun". Norkberak hartutako muturrekoak, besteri emandakoaz ahaztu nahi da.

Baiezkoaren aldekoek komunikabideen bortxakeriaz, oraindik bertaratu gabe dauden etorkinez, borondate onez eta mila gezurrez, baliatu behar izan dute, ezezkoaren eta abstentzioaren aldekoen kontra. Bentajarekin jokatu dute eta hala ere galdu. Batez ere PSOEek galdu du. Eta min hori ezin du ahaztu. Horregatik eta Euskadiko PSOE, zibilborretik Mañ. ilgoari loturik dagoe-lako ihesegin du Estatutoaren proiektuaren firmatik. Burgoskoak zorionak ematea oso adieraz-korra gertatu da.

Azkeneko erreferendum horretan oso indarturik geratu da Euskadi. UCDri eman dio zer pentsaturik. Herriak bere seriotasuna erakutsi du. Orain partidu politikoei jakin behar dute he- rriak merezi duen bezala jokatzeko. Konstituzioari muzin eginaz, nafarroa barruan dela Euskadi- rentzat estatuto on bat eskatzen zuen, herriarren artean egon daitezkeen diferentzi haundi eta txikiak, tartean direlarik.

Partidu politikoen erantzunkizuna ikaragarria da orain. Herriaren gogo eta nahia asetzeko moduak egin behar dituzte, politikak berekin dituen maratila guztiak zuhur eta trebe erabiliz. Herriak, noski, ez du partidu politikoei zer tratatu egiten dituzten, besoak tolesturik begira egon beharko, era askotako borroka egin beharko du.

Euskal indar politikoen ordezkariak, EKN-ko lau lagun hasiak dira Madrilen hizketatzen. Gorreriaz jotako Madrilen ez da erraz Euskadiren oihua entzun eraztea. Baina, gutxienez ere, hizketan uzten hasi dira. Polizi buruak ere tartean ditutela mintzatuko dira hurrengoan. Borroka latza jokatu beharko du Euskadik berriro ere itxurazko estatutoa lortu nahi baldin badu. Orain- goan ere zuriak eta gorriak aurka izango ditugu.

Eta beti bezala, demokraziara bidean urrats berriak bideratu nahirik gabiltzan bitartean, diktaduraren azterrenik basenak ezin ahazturik eta utzirik dabilta, oraindik ere.

Detentzioak eta espetxeratzeak lehen bezain gogotsu eta sarri egiten dira. Giza-eskubideak aitortzen dituen konstituzioa Espainia mailan onartu ala ez, Euskadin egurra astintzen da dete- nituekin. Tratu txarrez penaturik ateratzen dira kalera edo eramaten dituzte espetxera.

Diktadura garaiko ohitura hau lehenbailehen uzten ez badira, demokrazia kontu polit bat besterik ez da izango.

zeruko ARGIA

Lehendakari:

Kaetano Ezeiza.

Zuzendari funtzionari:

Pilar Iparragirre.

Erredakzioa:

Joxe Luis Alustiza, Lurdes Auzmendi, Elixabete Gar- mendia, Ana Mari Lizarralde eta Gorka Reizabal. Bilbon: Gorka Abad, Karlos Donoso, Iñigo Lamarka eta Joseba Sarriena. Iruinean: Txema La- rrea, Iparraldean: Ermi Madariaga.

Idazleak:

L. A. Aranberri "Amatiño", Mikel Atxaga, Este- pan Aldamiz-Elxabarria, Alkiza, Arostegi, Amun- sa, I. Bujanda, Bakaikoa, Lizarralde, Mikel Ugalde, Joxe Azurmendi, Jon Urrujolegi, Kepa Aulestia, Anjel Amigo, Bernardo Atxaga, Koldo Izagirre, Ramon Saizarbitoria, Ibon Sarasola, Jorja Cirera

Herrietako berri-emaleak:

Odile Kruzeta (Eibar), L. Baraizorra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiakoz (Deva), Alix Trueba (Karrantza), Etxetxukoak (Herrera), Sistlagoneko Pello (Lezo), M. Izeta (Baztan), Mendiaga (Ar- rasate), Ertxin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Kotazuri (Durango), Barreneketa (Olatzun), Anatsan (Azpeitia), Iñalurreta (Pasai Donibane), Uria (Hernani), Giro (Zaldibia), Mahasti (Erren- teria), Metal-Iburri (Lazkao), Azpiroz (Berastegi).

Marrakzi eta disainuak: Olariaga, Larrarte, Aleman, Tororo, Karlos Valverde, Juanba Bera- sategi eta Mikel Plazaola.

Argazkilariek: Arturo Delgado, Loubet, Philippe Etcheberri, Luis Otaegi, Luis Mitxelena eta Txema Ormazabal.

Publizitatea: Joxe Mari Ostolaza.

Fotolliteak: Ernio S. L.

Jabea: Nafarroako, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoak. Burlada, Kale Nagusia, 50-1 Donostia, Okendo 22 Telf.: 42-77-86.

Moldiztegia eta Idazkela:

EL DIARIO VASCO - Ibaeta - Donostia

ALVAREZ IRAOLA - Ibaeta Donostia - D. L. 180-1943

HARPIDA SARIA:

Barruan	1600	ptz.
Korreo batasuneko herrietan	1800	ptz.
Atzerrietako beste herrietan	2100	ptz.
Airez	3200	ptz.
Salmenta (ale bakeltza)	50	ptz.

irakurleak mintzo

BAKEA GAIXORIK

Jakiña, Euskalerrian bertan, eta batera bestengana joan gabe, neronek ikusten dut, pakea ez dela gauko ihintzak ematen duena, ezta "eskatu eta eman go zaizue" hutsakin datorrena ere.

Gogo onek gizonengandik bakarrik beharko du izan, (izatez eta egitez) pakearen sustraia, sustrai sakona beraz. Bakerik ez dugu lortuko harma izan ere, nola lortu pakea elkar hiltzeko baino ez diren hoiek? Bakearen hazia nik esango nuke, bakoitzak daramagula biotzean eta hara hor hasiera eta bukaera pakearena; elkar maitatu. Sortzez Garbiarenganako joerak kutsa gaitzala "bakearen erregiña" ere, bera deitua denezkero.

Eliz-amak, Abenduaren 8'an izendatzen digu bere jaia, eta erakutsi ederrak eman ere bai pakearen alde;

ez gaitzen asper pakea nola ein ikasten. Agirian dago, gizonok ez gabela nahikoa, gizon hutsez egi hauek pozitu bear gaituzte duda gabe, eta argi hoiek, pakea egiten lagunduko digute, Euskalerriko problema eta lurbera zabalean daukagun pakerik eza onbideratzen, Jainkoak hola nahi duenezkero. Hortarako bada, agerian dagoen errua geurea dala, guk, ez on artzea eskaintzen zaiguna, hau da, gure onerako zaiguna, kaltegarri bihurtuaz. Nik uste det, pakea, agintea dutenengandik asita etorri bear lukela, baiña bada hemen lanik, pake hori konpontzen. Eta, hau ere gertatzen zaigu, besteai neurri asko eta nor berak zer? nola ez ote zaigu bururatzen sari-keta antzera hartzea, zeinek hobeto pakea egin? hau bai litzatekeela joka-bidea pake maillara irizteko! Bestalde, lehen gaixo badago, hiltzea litzateke eta bestea hiltzea

gizonak lezakeen pake-ezik haundiena da. Naiz eta egiak min ematen badigu ere, aitortu bearra dago gizarte tamalgarri hontan ez goazela pakea sendatzeko bidetik, "ia esango nuke, etzaigula geratzen otoiitz egitea besterik". Poztu gaitzen pakearen alde...

MADINA' TAR BENIÑO

"IRAKURLEAK MINTZO" IZEN-KO ZATIAN ARGITARATZEKO

1978garren urtea emeki emeki bukatzeri doa. Egun hauetan ohitura da gure adiskideei zorion agurrak bidaltzea. Neroni ere nire adiskide euskaldunetz oroitzen naiz.

1925garren urtean hasi na iz euskaldunekin euskarazko eskutitzen bidez harremanetan sartzen. Aurten 60 zorion agur inguru bidali nizekien nire adiskide maiteei.

"Zeruko Argia" izeneko asteroko maitearen zuzendari jaunari lankide eta irakurle guztiei Gabon jai bakoitzak eta datorren urtean Jainkoaren bedeinkapena eta arrakasta handia beren lanean gure euskara paregabearen onerako opa dizkiet.

Aurtengo urtean 80 urte bete ditut, baina nire euskaltzetasuna beti galdatan dago. Ez da gutxitzen, handitzen baizik.

Nire adiskideei eskerrik hartzen ditudan "Zeruko Argia", "Anaitasuna" eta "Herria" izeneko astekarietan agertzen diren artikulak jakinarriak pozik eta arreta handiarekin asterotz irakurtzen ditut eta hauen bidez horko berriak datozkide.

"Gora Euskal Herria eta gora euskara" deiaekin bukatzen ditut nire euskarazko lerroak.

Pragatik 1978-eko Abenduaren 2an.

NORBERT TAUER

besteena

PUNTO Y HORAREN 117. zenbakian argitaratutako ETA(m)ri eginiko elkarriketarik: "(...) en contra de todas las calumnias que acerca de nosotros se vierten a diario, desde todos los puntos del Estado y desde Euskadi, queremos recordar una vez más lo que innumerables veces hemos dicho: ETA, sus militantes, no queremos la guerra, menos que nadie porque somos nosotros quienes vamos a la cárcel, al exilio y, a veces, al cementerio. Queremos la paz, pero no la paz de los esclavos, sino la de las personas libres. Nuestras siglas Euskadi ta Askatasuna expresan claramente nuestro objetivo, el logro de un hombre en una Euskadi Libre, libertades que para nosotros pasan por el socialismo y la independencia respectivamente. Si el camino hacia tales objetivos será o no pacífico ha de decirlo la burguesía. Pero las normas mínimas de un juego en semejanza de condiciones son, en nuestra opinión, los puntos programáticos de la alternativa de KAS. Mientras

tanto habrá guerra; y habrá guerra no por gusto nuestro, sino por culpa de quien se niega a aceptar un marco mínimamente democrático en el que el PTV, para vivir en paz, no se vea obligado a renegar de todas sus humanas y legítimas aspiraciones".

INTERVIUAREN 134. zenbakian azaldutako "Armas y explosivos españoles. Destino: Argentina" lanetik: "Aunque el transporte y embaque de las 1.112 toneladas de armas, municiones y explosivos se realizó con excepcionales medidas de seguridad y en el más riguroso secreto, todas las informaciones coinciden en que el destino de las mismas era Argentina, país que en ese momento visitaba el Rey. (...) Es una ironía —otra— de nuestra política exterior: mientras en Argentina los diplomáticos españoles ensayaban los ritos protocolarios con el dictador y repetían los "slogans" de la hispanidad, en Motril al otro lado

del océano, se cocía otra realidad: los trabajadores del puerto motrileño empaquetaban el "otro regalo para Videla". (...) Sin duda la operación se hubiese realizado en absoluto sigilo de no haber llamado la atención la aparatosa comitiva de trailers con matrícula de Bilbao, propiedad de Transportes Pujana y Olabarri, y de las férreas medidas de seguridad que se adoptaron en el puerto durante la maniobra de embarque (...) Los camiones habían atravesado la Península, recorrido cientos de kilómetros cargados con 1.112 toneladas de material explosivo. Un verdadero polvorín en ruta ¿Por qué?"

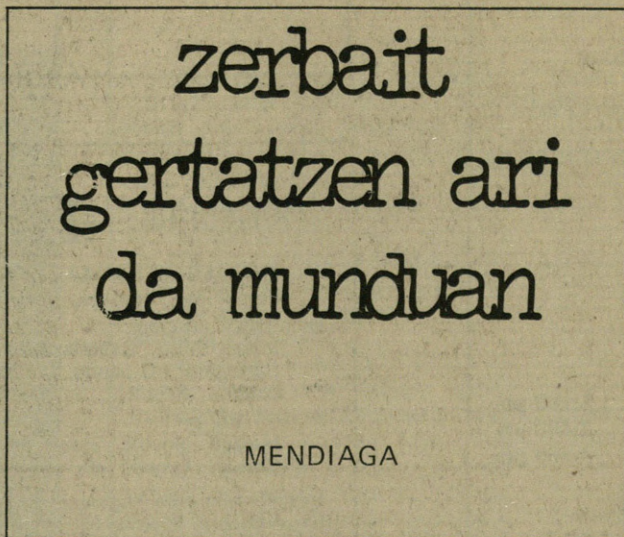
ANAITASUNAREN 373. zenbakiko "Austriarrek ez dute zentralen nuklearrak nahi" artikulotik: "Ozta ozta, baina Australiako gehien-goak ez du zentralen nuklearrak nahi: Orintsu egin den erreferenduan, botu zilegian ehuneko 50,47-ak ezetza emateko izan dira (...)

zentrale nuklear hori ez da funtzionatzen hasiko (oraingoz behintzat). Zwentendorf eko zentrala— horrela deitzen baita dagoeneko tokia— ur irakinezko zentralen nuklear bat da. Beraren potentzia elektrikoa, 692 MW-etakoa da. Bertatik Vienara berrogei bat kilometro daude, hiri horren inguruetan milioi erdi bizilagunek gora bizi direlarik. Zentralea eraikitzeak egin diren lanek, bestalde, 75.000 milioi pezetako gostua izan dute. Lemoizen egiten diharduten zentralearekin konparatuz, beraz, tiki xamarra da, beronek lehen fasean 2 X 930 ME-etakoa potentzia elektrikoa edukiko baitu. Gainera, Lemoizetik Bilbora ez dago hainbeste distantziarik, ez eta erdirik ere. Teknikari dagokionez, zertxobait desberdinak dira, gure Herrikoa ur presionatzeko errektoreez osatua baita. Gostuari dagokionez, zer esanik ez, Lemoizekoarena handiagoa da, eta zehazki ezagutzea erraz ez bada ere, gauza segurua da, 100.000 milioi pezetaz gorakoa izanen dela".

Zerbait gertatzen ari da munduan. Eta mundua gure Herriko mugetatik haruntze-koari ere deitzen diot. Euskaldunok, zoritxarrez, gutxitan jaso ditzakegu begiak gure muga gainetik. Barneko arazoek ez digute aukerarik ematen hango paisaia nolakoa den behar den bezala hausnartzeko. Eta luzaroz honela jarraituko garelakoan nago, oraingoz hodeiak arras beltzak baitira gure buru gainean. Euskaldunon bihar, mihar.

Baina ez noa politikaz hitzegitera. Politikoa ez naizelako. Edo, behinik behin politikari buruzko "bakarhizketa ulertezinak" ematen ohi dituztenetakoa. Nerea askozaz erosoagoa dela uste dut. Eroso esatera ausartzen naiz Euskal Herriko problematikarekin lotura zuzenik ez baitu. Bestela... Baina, bestalde, nahiz eta eramkorragoa izan, beharbada zaila izango zaitu ulertzea, munduan zerbait gertatzen ari baita...

Irango Sha-k ez du amorarik ematen. Berea aurrera nahiz norbait jauzi. Eta jauzten ari dena Herria da. Dagoen lekura Shak eraman duen Herri hori. Herri xe-

hea, langilea. Bere hiritar hauen izerdiz neurri-gabeko altxorra biltzen jakin izan duen Sha zanpatzen ari zaie. Gaur bost, bihar ehun, etzi... Herri normalago eta zuzenago baten alde burrukatzen ari den Herriak hortxe darrai, zapaldurik. Sha-ren lagunek izugarritzko uregiak dauzkaten Nazioan goseak bereak egiten ditu. Entrepresetako jabeek Herriak ere itxaropenaz beterik etorkizunari begiratzen dio burua noiz jasoko ote duen amets.

Baina, Oh bizitzaren paradoxak!, Estatu honen aldamenean erraldoi bezala dagoen "sozialismoaren zaintzaileak" berea egiten du Sha-ren politika. Zuhur eta

orekatutzat jotzen dute Irango estrategia.

Estatu Batuek Somozaren diktadura salatzen duten unetan Kremlingoeak Irango egoera ontzat ematea lotsagabeke-ria bat dela deritzat. Hala ez? Politika hauxe bada, bihoa piko-tara!

Beste kasu bat: Zer sentitzen dugu buruhilketa kolektibo baten aurrean? Guayanako oihanetan bizi den komuna horren berri izatean dardar batek jo nau, ohiturazko nere egitura apurño bat mugieraziz. Larehun tipo batera buruhiltzea, nola? Zergatik? Burutik jota ote?

Historia modernoan lehen aldiz gertatzen den kasua

dugu Guayanako hau. Komunikabideek sekta baten buruberotzat jo dituzte hildakoak. "Herriko Tenplu" izeneko Sekta hone-tan milaka dira ibilitako gazteak. Sortza-ilea aberastu denentz ez dit axola. Hori historiaren xehetasun bat besterik ez da. Garrantzitsuena buruhiltzaile horien ekin-tzan datza. Hain erraza al da larehun tipori bere burua hil behar duela esatea? "Askatasunaren Erresu-man" makinaria mar-txan ipiniko da. Bizirik gelditu direnak psikiatrikoren bateta-tik igaroko dituzte. Eta mediku espezia-listen eskutatik pasatu ondoren diagnosti-ko horretan federik jarriko. Mahukebaki bat eginez, "Hemen-dik" esango dut.

Munduari bere itxura irripartxu eskaini nahi dion Nazio honen egitura sozia-lak ikaratu egingo al dira? Harmagintza eta espazioko projek-tuetan hainbeste eta hainbeste dolar xahu-tu egiten dituen hau izutu al da buruhilke-ta hontaz. Ez. Itxura gorde besterik ez du nahi.

Zerbait gertatzen ari dela esan dut hasieran eta honela dirudi, ezta?

EUSKALDUNON ALDIZKARIA

lehengo
oraingo
eta
betiko
astekari euskalduna

HERRIAK HERRIARENTZAT
EGINA
EUSKAL TALDE GUZTIENTZAT
ZABALIK

HARPIDETZA

1979rako.

Barruan 1.900 pta.
Atzerriko herrietan 2.400 pta.
Airez. 3.800 pta.

Zeruko Argia
Okendo, 22
DONOSTIA

Jaun-andreok: astekari hau astero
nahi nukeela adierazi nahi dizuet
orri honen bidez.

Izena.

Deitura.

Helbidea.

Herria.

Prob..

Adina.

Ogibidea.

C/C. Nom:

Zenbakia.

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

Ez. FAGOR'ek

sukaldian

Transportes **azkar** s. a.

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia,
Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid,
Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo,
Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkiñak: 552650 - 552654

Apartado 1381

JOSE ZINKUNEGIREN
OPTIKA DONOSTIAN
URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

Otsein

PENSATU ETA EKIN

Frigo tresnak - Ontziak garbitzekoak

Labadorak superantomatikak - Ur berogailuak

Lehor tresnak - Estufak

euskaldunok pozik

JON URRUJULEGI

Pozik egon gaitezke euskaldunok. Madrilgo konstituzio inperialistari gure herriak eman dion erantzuna ikusita. Herri kontzientziak zutik dirau oraindik.

Azkeneko erreferendum honetatik konklusio asko atera daitezke eta lan hau betetzeko kargua ondorengo egunkariak hartuko dute bere gain. Hala ere, ondorio nabarmenenak aipa ditzagun.

Beste behin ere garbi geratu da Euskal Herriak borrokarako marko politiko berezia osatzen duela. Marko autonomoa osatzen dugu geure liberazio nazional eta soziala lortu nahirik daramagun borroka dibertsu honekin. Euskal Herriak ezezko biritila eman dio Madrilgo politika maltzurari, kasu honetan abstentzioak ukoaren zentzu garbia zuelarik. Suraizen gurekiko politikaren frakaso izugarri hontaz, itxuraz aprobetxatzen jakingo ahal dugu.

Atera daitekeen beste konklusio edo ondorio interesgarri bat zera da. Estatu mailan alderdi maioritario direnak, hemen Euskal Herrian OSO MINORITARIO geratu direla. Indar politikoen erlazio berri bat sortu da, i azko ekainaren 15a abiapuntu bezala hartzen badugu. UCD, PCE, PSE, AP eta ORT alderdiek Euskal Herrian ehuneko 33 bakarrik osatzen dute eta momentuan behintzat deskalifikatuak geratu direla esan daiteke. Eta hau horrela delarik, gaur hain minoritario agertzen den PSOEk Estatutoaren elaborazioan indar maioritario bezala jarraitzen du. Ez dagokio inondik ere funtzio hau. Eta ederrena zera da, PSOE berak "un éxito para el SI" kontsideratzen duela erreferendum hau. Ez du asko behar kontsolatzeko.

Ez dakigu Euskal Herriko arazok soluzio politikoz ala bestelakoz erabakiko diren. Bide bat ala beste hartzea, ez dago gure esku, gu dominatzen gaituztenen esku baizik. Hala ere, soluzio politikoen atea irekitzeko lehen baina indar gehixeago badugula esan dezakegu.

Orain arte ETA zela erreforma politikoaren kontrario bakarra, esan ohi ziguten pezero, psoero eta oerreteroe, ucederoekin batera. Orain berriaz HERRIAK BERAK ERE ezetz esan dio. Beraz, arrazoiak ETAK zuela atera beharko dugu konklusioztat. Bestela, nola ulertu hauen orain arteko hizarioaren zentzua? Dena dela, bakea soluzio politikoaren bidez ekarri nahi bada, hau da autonomi estatutoaren bidez, estatuto hau ez ahal da izango paktista eta kontsentsuzaleen artean egindako zaperoa, benetako burujabetasuna berriz itzuliko digun proiektu politiko autentikoa baizik. Honenbeste esijitzeko hainbat indar badugula ondotoxoa demostratua geratu da. Beraz, estatutoaren mugak konstituzioarenak ez izatea eskatu behar dugu, konstituzioari ezetz esan zaionez gero.

Beste konklusio interesgarri bat, immigranteen erreakzioa izan dela esan daiteke. Hain zuzen ere, immigranteak izan dira alderdi estatalisten boto emaleak normalki. Oraingoan, ordea, hauek ere muzin egin diete hein handi batetan behintzat. Honen arabera, immigranteen integrazioa progresatzen ari dela esan beharko. Zorionez, geroz eta nabarmenago ari da geratzen komunitate bat bakarra osatzen dugula, nahiz eta kultur problema gorriekin baina luzarorako helburu berdinekin.

Hona hemen erreferendum honetatik atera daitekeen zenbait konklusio. Indar politikoen korrelazio berri honetan (ekainaren 15a deskalifikatua geratu da), ezker abertzalearen indarra nabarmena da eta indar honetan apoiaturik Amnistia Orokorra, errepresioaren amaiera, alderdi guztien legalizazioa eta udal hauteskundeak lehenbailehen esijitzeko atekondizioan gaude. Kondizio politikoa hauk bete arte, herri martiritatu honen bakerik ez duela izango pentsa beharko da eta bidebatez ezta Estatu espainolak ere.

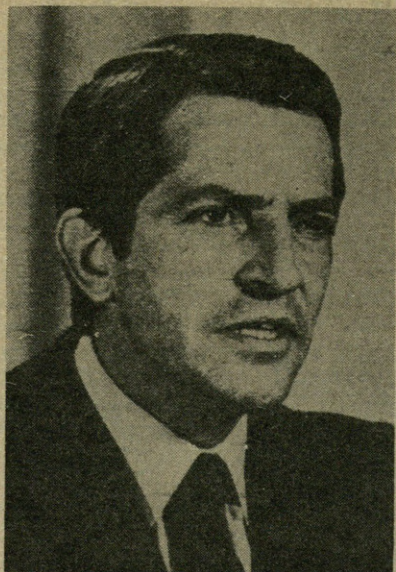
mozorrozko

prekontseilari maskaratua

hauteskundeak

UZTARGILE

Konstituzioak aurrera egin du eta erreferendumean gertatutakoaren ondorioak ondo neur ditzake Gobernuak. Egoera Euskadin behintzat aski garbi dago eta leku honetarako neurri politiko batzu ezartzeko garaia iritsi dela uste dugu. Neurri politiko horik ezin dira gehiago atzeratu. Gehiago esango genuke, lehen eta pausorik garrantzizkoena bezala Autonomi Estatuto zabal bat lortzea litzateke eta Gobernuak, pauso hau eman dezagun, beharrezko diren neurri oro hartu beharko ditu. Estatuto honek muina eduki beharko du, Euskadiko egoera politikoa normalizatu nahi bada behintzat.

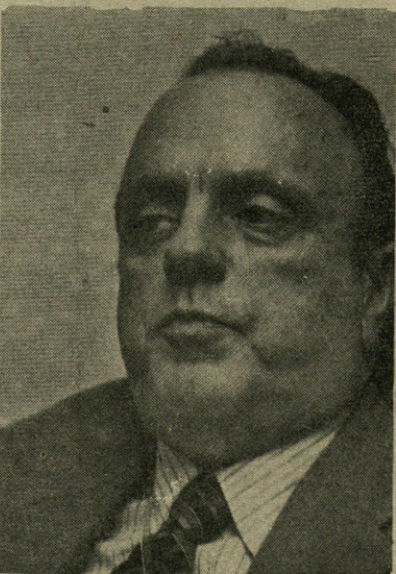
Konstituzioa ezartzeko eta Autonomi Estatutoa aurrera ateratzeko bi muga agertzen zaizkigu. Eta bi muga hauetaz Gobernuak txintik esan ez duenez desestabilizatzeko arrisku galanta dago. Gobernuaren politika praktikara eramaterakoan ez dela errealitatearekin kontatzen esan nahi du; hots, Herriaren beharrak ez dituztela kontutan hartzen. Eta azken honen adibidetzat ondoko hau aipa genezake: Monarkia Herriarekin kontatu gabe hartutako erabaki bat izan zen, Konstituzioak soberania Herriari nahi zuen ala ez bainan alderantziz gertatu zen. Horrelako gertakizunek ez dute esperantza argirik uzten.

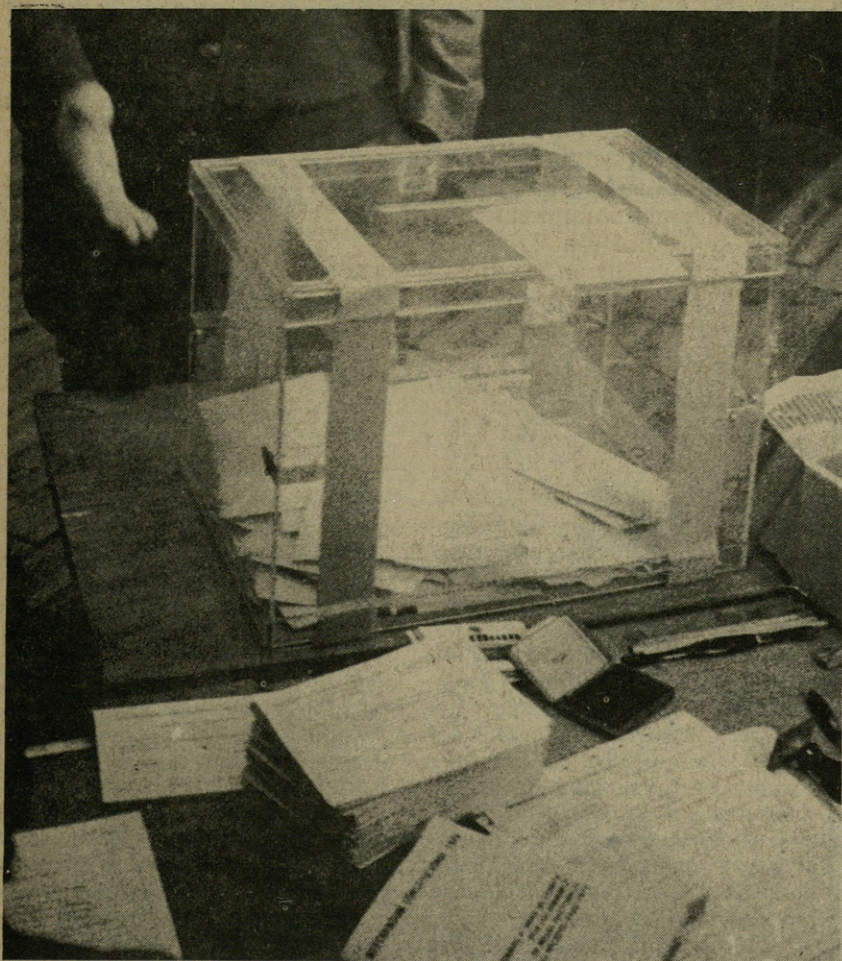
Lehen aipatutako muga bi horietako bat Hauteskunde Orokorrek izango litzateke. Orain arteko Gorteak konstituyente papera egin dutela uka ezinezkoa zaigu. Beraz, gaurazik logikoa oraingo Gorteak desegin eta berri batzu aukeratzea litzateke. Egoera eta Konstituzio berriari lotuko zaizkien Gorte berri batzu. Hau izango litzateke biderik egokiena eta jatorrena bainan UCDren posturarekin bide egoki honek elkar jo dezake eta ondorioz hauteskunderik ez izan. Beti bezala aurkituko dituzte horretarako arra-

zoin borobilak. Estatuko giroak ez duela hauteskundeak egiten zuten, ez dagoela politiko kondiziorik, etabar... Hala ere, Euskaditik begiratuko bagenio eta hemengo ordezkariak minoria bat izan direla kontutan hartu ez genioke garrantzi handirik eman-go.

Bigarren muga, Euskaditik eta Euskadirentzat garrantzizkoena edo aurrekoa baino garrantzizkoagoa behintzat dugu. Eta muga hori Udal Hauteskundeak dira. Udalak edo Udalen etorkizuna Autonomi Estatutoaren arabera moldaturik egongo da eta Estatuto honen muinaren garrantzia, beraz, uka ezinezkoa da. Era honetan, Euskadin egon den Udalen tradizioa, hauen demokratizatasuna gaurko gizarte modernoarekin lotu beharrean gara. Udalak egungo gizarteko egitura ekonomikoei erantzun beharko die, egungo urbanistiko arazoak konpondu, eta herriaren parte hartzeari bide berriak aurkitzen saiatu. Noski, Udalak arazo berri guzti hauei erantzuteko moldaturik egon beharko dute; are gehiago erabarriturik esango genuke.

Hau dena nola egin, dugu gaurko problematika. Eta problematika honi soluziobide egokiak eta zuzenak aurkitzen ditugun heinean gaurko euskal gizartearen etorkizuna konponduta edukiko genuke. Beraz, euskal gizartearen etorkizuna gaur ari gara burrukatzen eta horretarako biartekoak behar ditugu: orain arte iraun duten kultur forma eta era guztiak gordez bata, eta forma guzti hauk desarrollatuz bestea. Euskadiren berreuskalduntzea litzateke punturik nagusienetarikoa. Oinarri guzti hauen aurrean alderdiek zer postura hartzen duten ikusirik, jakingo genuke Udalen aurrean zer jokabide hartuko luketen.

nazionalismoari uko eginez

Iragan erreferendumetik zerbait atera badaiteke Catalunyan, Konstituzioari eman zaion babesetik at, sozialista eta komunistak agertu duten indarra izan da. Noski, beste alderdi eta erakundeak ere kontutan hartu beharrezkoak dira, eta Ekainaren 15eko hauteskundeetan bere papera jokatu zuten, nahiz eta lortu zituzten erresultaduetan gehiegi ez nabari.

Sozialista eta komunisten eskubian badago talde politiko franko, bere desberdintasunak denentzat baterakoia den zentrista politikaren barnean gelditzen direlarik. Ekainaren 15eko hauteskundeak sozialista eta komunisten indarra agertu zuten Catalunyan. Hau, noski, estatuko beste nazionalitateetan agian ematen ez den egoera sozialekin loturik doa. Lehenik aipatu beharrean aurkitzen garen puntua zera da: katalan langileek dituzten kondizio ekonomiko hobekoak; bestetik horrek dakar-

tzen kondizio sozialak.

Katalan herriak sozialista eta komunistei ematen dien indarra ez da berria. Francoren diktaduran ere gauza bera egiten zuen. Horregatik UGT eta CC.OO.en gorabehera politikoak —ezin ahanztu zentralen hauek maioritarioak direla Catalunyan— onartuak dira bere militanteengatik, nahiz eta errezelu ugari sortu.

Extraparlamentarioen frakaso

Erreformista periodo honen au-

rrean, Catalunyako egoera hau da: Alde batetik oso nazionalista baina konotazio sozialik ez duen burgesia bat dago; bestetik, klase herrikoia bere ideario sozialean sartu diren ezker sukursalista. Ezkerreko extraparlamentarioak, bere helburua bete nahiz, nazional eta sozial arazoak elkartuarren pausoak emateko, egoera honen aurrean aurkitzen dira.

Extraparlamentarioek ez diete terreno asko kendu indar maioritarioei Abenduaren 6eko hauteskundeetan kolpe handi bat hartu dutelarik. Horregatik, estatuko beste nazionalitateko sektoreak ez dira asko harritu behar katalan herriak Erreferendum Konstituzionalari eman dion babesaz. Hau ere, beste era batera, indar politiko maioritario horiek osatu duten estatutoari baietza ematea baita.

Gauzak honela, Catalunyako ezker extraparlamentarioak bidegurutze larri baten aurrean aurkitzen dira. Bere espazio politikoa estatualista diren alderdi eta erakundeek baitute —PSUC, PSC, UGT, CC.OO...— eta kulturarloan erromantiko eta burges den nazionalismoa garaile izanik.

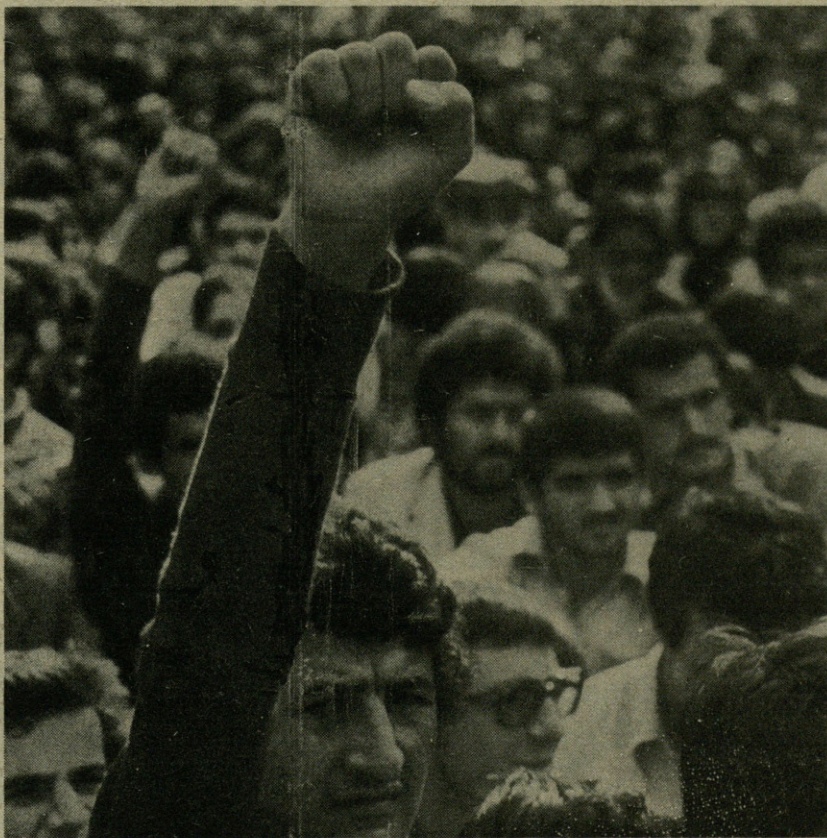
Catalunyak baietza eman dio konstituzioari bertako burgesiarekin bat egin duen ezker sukursalistari esker.

Zaila, benetan, indar hauen eginkizuna. Nazional eta sozial egoera elkartzeko ohitura gutxi dagoen herri batetan, oztopo latzak pasa beharko dituzte. Garbi gelditu den gauza zera baita: Catalunyak BAI-etza eman diola konstituzioari bertako burgesiarekin bat eginez ibili den eta politiko-sozial egoera dominatzen duen ezker sukursaliari esker.

INAKI BILBAO

"Sha hil bedi!"

Milioika iraniar manifestatu da azken egun hauetan Irango hiriburuetan, Sha, egungo gobernu militar eta EE.BBren aurka gogor oihukatuz. Ipar Amerika eta Mendebaleko munduan beldurra nabaritu da "Moharram"en —chiiten dolumin hilabetea— ospakizunak ekar dezakeen ondorioengatik. Eta egia esan, hauen komunikabideetan erdizka adierazten diren gauzengatik, badirudi Reza Palhevik boterea galdu behar duela. Hala eta guztiz eta EE. BBren laguntza oraindik eskuetan duelarik, agian gauzak beti bezala jarraituko dira eta iraniar herria berriro odola ixuri beharrean aurkitu.

Badirudi aldaketaren bat egon behar lukeela...

Baimena eman behar

Beldurra nagusitu zen eta Mendebal munduko agintariak kezkatu zebiltzen. Shak ez zuen ohizko indar postura alde batera utzi nahi. Baina pasa egin zen. Abu Ashurik, chiiten erligioso agintari batek, gogor ekin zuen Sharen aurka sermoi batetan, eta Sharen poliziek bere etxea inguratu eta tiroz hil zuten. Hortik aurrera gauzak gogor jarriko zirela, lehendik ez baldin bazeuden jarriak, gauza garbia zen. Elkarriketak eta "kontseiluak" aguantatu beharrean aurkitu zen Reza Palhevi jauna, eta azkenik manifestatzeko baimena ematera behartua aurkitu zen.

Baimen hori honetan finkatzen zen: armada nazionalak ez zuela tiroz erasoko manifestanteen aurka. Segurtasun horrekin, jendeak kale

guztiak bereak egin zituen. Lehenik 50.000 emakumeen manifestapena izan zen. Aurpegiak beltzez estalirik, eskuan bandera beltz edo berdeak zituztelarik, garbi adierazi zuten bere nahia: "Sha hil bedi!"

Igandea eta astelchena ziren chiiten egun haundienak. Lehen egunean milioi t erdi manifestatu ziren Teheran-en. Bigarren egunean bost milioitik gorako pertsonak kaleratu ziren Irango hiriburu askotan. Denek helburu berberak zituzten, horregatik bere oihuen oihartzunak dardaraka utzi zituen Sha eta honen laguntzaile guztiak.

Monarkia imperialista kontrola behera

Oposizioaren komiteak antolatu zituen manifestapenak, bertan "aya-

tollah" garrantzitsuenak. Nazional Frontea, eta liberal oposizioak parte hartzen dutelarik. Eta manifestazioei amaiera ematen zion ekintzan, garbi adierazi zituzten beren eskaerak: diktatorial monarkia eta imperialista kontrolaren amaiera; preso politiko guztien askatasuna; egun duten gobernu militarren bukaera eta bakea, justizia eta "Corán"en oinarritua egongo den islamiko erregimen bat izatea. Gauza gehiegi EE.BB. eta Mendebaleko mundua lasai gelditzeke.

Aldaketa txikiak gauzak konpondu nahiz

Ez da bakarrik manifestazioen kontuan. Greba orokorrak min asko egin die barruko eta kanpoko agintariari. Mendebaleko teknikoek eman dituzten datoen arabera, petrolioaren grebarekin egunero 28 milioi dolar galtzen ari dira. Produzitzen den petroliotik ehuneko 40 zeharo gelditua dago, eta beste "putzu" asko ere berdintsu dabilta; tekniko militarrek gobernatzen dituztenak bakarrik funtzionatzen jarraitzen dira.

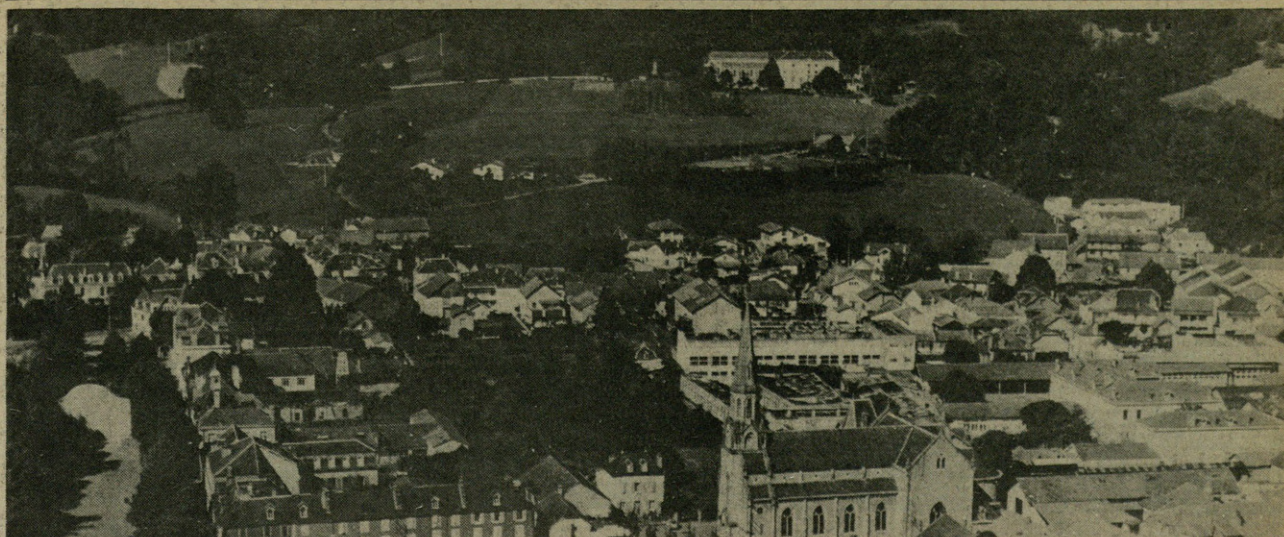
Beste sektoreak ere gelditurik egon dira, baina ekonomi arloan petrolio da garrantzi gehiena duena. Eta ez dirudi gauzak konponduko direnik. Mendekuz edo beldurrez, URSSi gas suministro osoa moztu zaio. Mendebaleko mundua, beldurrez dabil egungo abantaila guztiak Sharen erorketarekin galdu, eta hortaz gain URSSek zerbait irabaziko duela eta.

Gauzak konpondu nahiz edo dituzten abantailak ahal den gutxiena galtzeko, EE.BBek aldaketa txiki batzuek proposatzeko asmoz dabilela diote. Sha kendu, eta honen tokian bere semea jarri: gobernu, militar eta zibilen artean osatuko lukete. Ikusi behar. Epe luzera monarkia konstituzional bat osatzea ere nahiko luketeela irakur ahal izan dugu. Baina ez dago oso garbi aldaketa hauekin herriaren nahia betekoa ote den. Mendebalak berak ere ikusten du gobernu hau Islamiko eta nazionalista, oso nazionalista izan beharko litzatekeela. Eta hori ere zaie gehiegi komeni.

EE.BB bere munduko erosle hoberenari harmak bidaltzen jarraitzen da. Harma berri eta modernoenetakoak. Iranen bizi diren atzerritarrak alde egiten ari dira. Ekonomia ia zeharo gelditurik dago. Badirudi benetazko aldaketa bat egon beharra dagoela. Iraniar herriak hori nahi du. Baina ez bere etsaiek...

hots!

Maulen 500 enplegatuko lantoki bat aurki daiteke...

BERTZE ONDORIOAK

Urriaren 23an bere atea itxi zituen lantokia, Abenduaren 4ean berriro idekitzera doa. Entsegu baten egiterat menturatzen dira, eta sei hilabeterako idekitzen dute; diotenez, zeuzkaten 180 langiletarik 132 gibel hartzez, bertzeak konpon bitez! Betiko leloa, ezin salduarena eta dirurik ezarena. "BIGA" dugu Mauleko lantoki hau. Estakuruaz baliatuz, Xuberoko hil bizian dagoen industria aipatu nahi genuke.

Ekonomiko krisisa aintzin

Xuberoko industriad ele diogularik, gehienik Maule eta Atarratzen (edo honen inguru urenean) diren lantokiak beren egoiliarrekin ditugu hunkitzen. Bi lan-gune horietatik bertalde, Xuberoa laborantzari bihurturik zaio.

Ekonomiko krisi aintzin, Maulek bazuen 1800 langilerentzat lana. Industriaren gehiena espartin eta oinetakogintzari emana zitzaion, bai eta kautxuk lantzeari.

Zer heinetako lantokiak zitezkeen? O, ez egin espantu haundirik; Iparraldeari, Iparraldeko eginik diren begi lagunekin, izari ttipitzaleekin begiratu behar zaio. Baina, hemengo hemengo eta kitto! Beraz, Maulen 500 enplegatuko lantoki bat aurki daiteke, 100-500 arteko 5 lantoki, 50-100 arteko 10, 50ez petiko 30. Haunditxoak arraro badira, aldiz ttipitxoak zenbatnahi dira.

1960ean ezar dezakegu industria horren indartzea eta biskortzea. Krisi aintzin, egiten ziren 15 milioi espartin paretarik, Maulek berak 9 milioi egiten zituen, 170 milioi libera sartzen zitzaizkien salmentarik, eta 50 milioi besterik ez zihoazen langileen hilabete saritan. Dutarik ez, Maulek eta Xuberok krisisa aintzin ezagutu dute ogi xuriaren

aroa, egoera sanoxka eta azkarxe batekin ekonomian bederen, batez ere industriari dagokionez! Iraun balu bai egoera horrek, buruhauste eta sabel minen kiratsa ez genukeen gaur hain sarkor sentituko!

Ekonomiko krisisa

Bainan krisi ekonomiko bat jin zaigu, 1977ko udan abiatu dena eta 1978an nabaritu zaiguna. Ardura, krisiak samin izaten dira edonorentzat, izan haundi izan ttipi. Ahul eta ttipi direnentzat saminago ez ote den nago, kinka gaitz-gaitzean sartu baititu, eta hauek alaberako indarrak baitituzte irtenbideak urratzeko.

Zenbakiz argi ditzagun krisiaren ondorio zenbait. 8 hilabetez, 184 lanleku galdu dira Maulen bertan. 2 lantoki itxi dira. Figeo eta Récolt, 100 langabetu gehiago egin ditzutela. Maulek hiru lantokitarik bat hunkirik dauka.

Langabetu oso ez direnean, langileen lana apurturik ikusten dute. Hala nola, sei lantoki dihardute erdi lanean, eta lantoki aintzek ez dute 20 edo 24 oren baizik egiten astero.

Lan apurtzearen aintzinakadari so argi bat egiteko hona hemen hiru lantokietako langileen zenbakiak:

	1.972-ko Ekainean	1.978-ko Buruilean
Wood-Milne	637	456
Etchegoien	173	71
Récolt	134	82

Xuberoak ezagutzen duen langabezia ehunetarik hamalaukkoa da: Frantzia guztiarekin parekatze bat eginez (Herri honen ekonomia jositik bait gaude nahi ala ez) ikusten da Frantziaren doblea daukala Xuberoak.

Ekonomiko krisiaren ondorioak

Ekonomiaz menpeko, dependiente eta ahul den Xuberoarentzat, honelako krisisa baten ondorioak nolaz ez lirateke ohilgarriak Herrialde guztiarentzat.

Hilbate sarien heina ezin apalagokoa dakusagu: zenbat langilek ote du 2.000 liberaz goragoko saririk? Alta, 2.000 liberarekin ez gara heltzen SMIC-erat, hau baita ofizialki behar litzatekeen saririk apalena.

Sariak apal eta gibelkoi daudelarik, erosi beharrean prezioak ez doaz putrunki goiti, jauzi alaiez baizik. Beti eta beti erosteko ahala langileriri mendentzen ari zaio kezkagarriki.

Ekonomiaren egoerak hunkitzen du botx-botxa jendearen psikologia eta doi-doika haunditzen ari da langileen buruetan langabeziaren beldurra. Segur, lotsa eta beldurrezko giroa orotaritzen ari den bitartean irrikik ez dela! Geroari begira, galdeak ugari datozkiela.

micelin buru

Michelin enpresa ezagunak modernotasun eta efektibo aldetik halako itxura bat eskaintzen duen arren, langileekiko zuzendaritzak darabilen jokabidea ikusiz iragan gizaldiko enpresagintzaren hildotik ari dela pentsa genezake.

Sindikatoen kontrako enpresarik baldin bada Euskal Herri honetan, Michelin dugu guztietan buru. Langileen ordezkariekin hitzegiteko, oztopoak guztiek jartzen baldin badituzte ere, Michelingo buruzagiak dira handienak ipintzen dituztenak.

Euskal laborantzak azken hogoi urte hauetan izugarritzko aldaketak ezagutu ditu.

Hau jakina da eta nahiz Araba aldean edo eta Lasarten hainbat eta hainbat jendeek lana egin multinazional honetan, zeinek gehiago zeinek gutxiago ezagutzen du ongi gure neumatikogileen estila.

Gasteizen iragan astean leheritu zen langileen artean pilatuz zihoran tentsioa eta 24 ordutako huelga egin zuten. Gasteizen 4.300 langilek dihardu lanean eta enpresaren ondortik dabilzan zenbait jende kenduz gero langile guztiak egin zuen lanuztea Abenduaren 4ean astelehenez.

Lan ordezkariatzaren aurrean kexuak erruz

Langileek diotenez, jarriak

dauzkate dagoneko hirurogei bat kexa lan ordezkariatzan; halaz ere horietatik gutxi batzu baizik ez dira onartu oraingoz behintzat eta lanordezkariak onartu dituen kexu horien aurrean, Michelinek Madrila jo izan du berriz ere denbora luze bat igaro beharko delarik ezer lortu aurretik.

"Gertatzen dena zera da: enpresa honek baduela hainbesteko sare bat estatu guztira zabalduta eta boterearen erresorte asko mugitzeko aukera berekin duela. Horregatik langileok egin ditugun kexu guzti horiekin nahi dutena egiten dute eta guk berriz lehenean jarraitu behar" esan zigun Gasteizko langile batek.

Baina ez dira kexu hauen ir-

tenbiderik ezaz, huelgara joateko arrazoi bakarra. Duela gutxi hain zuzen Gasteizko enpresan langile bat zortzi egunetarako etxera bidali zuten zuzendaritzakoek. Arrazoiak: otorduan, lankideei informazio bat eman izana.

Arazo honek noski, beste langile guztiak sutu zituen eta horrela hasi zen 24 ordutako huelga hori egiteko asmoa mamitzen.

Lau turnoak eta Michelingo lantegi guztientzat konbenio bakarra

Michelinek lau lantegi daduka Espainiako Estatuan sakabanaturik. Euskadin, Gipuzkoako Lasarten bata eta Gasteizen bestea. Gaztelan berriz, eta Valladoliden eta bestea Aranda de Dueroan.

Orain arte lantegi bakoitza berekasa ibili da. Lasarten, lantegi mailako ordezkariak, zuzendaritzarekin "hitzegiteko" ahalmena lortu duen bitartean, Gasteizkoan hori ere ez da iritxi.

Azkenaldian, zuzendaritza nagusia, lau turnoak inposatzeko asmotan dabil, lantegiak geratu gabe arituko liratekeelarik egunero 24 ordutan eta asteo egun guztietan, "corre turnos" deitzen den sistema aplikatuz. Langileek uko egin nahi diote sistema honi. Are gehiago langileekin beraiekin konstatatu eta erabaki ez denean.

Langile zenbaitek agertu duen erizpidearen arabera, lau turnoak kontra burrukatzeko bide bakarra lau lantegiak koordinatzea eta konbenio bakar eta bateratu bat iristea litzateke, nahiz eta oso zaila izan lantegi batetatik bestera dagoen desfase eta diferentziak direla medio. Gainera Michelinek zuzendaritzak berak badaki oraingoz ez zaiola gehiegi komeni honelako konbenio bateratu bat, adibidez lau turnoak inposatzeko izango litzuzken eragozpenengatik. Gutxienez lantegi batean oso osorik lau turnoak jarriko balitu—Arandako lantegian sail bat ari da honela dagoeneko—enpresak irabazirik luke borroka lau lantegietan. Entrepresaren politika oraingoz lau lantegien arteko koordinatza ez onartzeraz mugatzen da. 24 ordutako huelga Gasteizko lantegian dei bat izan daiteke hurrengo ekintzak prestatzen joateko. Michelin famatua da bere gogortasunagatik, gauzak bere aldeko izan dituen neurrian behintzat. Aurrerakoan ikusi beharko.

ESTEPAN ALDAMIZ-ETXEBARRIA

Laster horrelakoak ikusi ahal izango ditugu.

ABENDU BEROA

Frankismoaren azken urtetan udazkena iristen zenean, ahoz aho kontsigna ezagun bat erabiltzen zen: "Otoño caliente"; egia esan udazkena ezetz, urte osoa gertatu da beroa azken urte hauetan gure herriarentzat. Konbenio berritzeak, grebak, manifestaldiak, etengabe eman dira.

Aurtengo honetan dirudienez, abendua datorkigu kiskaltzen, izan ere, arazo batzuen iskanbilak kanpoan badaude, hilaren erditik aurrerakoak ez dira gutxiago. Honela, okindegiak, garraioak, eraikuntza, telebista eta irrati, etab. datortzen egunetan berri izango ditugu. Baina azter ditzagun banaka eta ikus dezagun zein den bakoitzaren muina.

Okindegietakoak duela, bi aste hasi ziren negoziaketetan, CC.OO., UGT, ELA eta USO izanik aurrera daramatzatenak. Patronalak, urtean 12.000 pezetatako igoera bat proposatzen du, hilean 800ekoa suposatzen duelarik, 9 hilabetera beraztertuz. Langileak berriz urteko 60.000 pezetatako igoera eskatzen dute eta sei hilabetearen behin berikustea. Bakoitza berean jarraitzen duenez, hil honen 15ean grebara doaz. Egun onak, Gabonak datortzela kontuan iznaik, eta turroi, mazapan eta antzekoak salmentan daudela.

Eraikuntza ere hasia da elkarrizketetan, CC.OO., UGT eta ELAK konposatzen dute mahai negoziatzailea; SU haserre dabil erabaki honekin, berari ez baitzaie lekurik utzi. Hiru sindikatu hauek beren proiektua erakutsi diote patronalaren AS-CONGUT elkarteari, honek ezertarako gogorik agertu ez duelarik. Patronalak ez dezala ahaz ia arlo honetako langileek eraman zituzten burrukak, aurtien gertatu daitekenaren

aurrean termometro ona izan bait liteke.

Irungo muga azken egun hauetan guztiz nahastua dabil. Egune-ro bi mila bat langilek muga haruntz pasa behar izaten dute lana egiteko, gehienak eraikuntzan jarduten direlarik. Hauk egoera berezi batetan mugitzen dira, 1950ean Gobernu biren artean hartutako akordio baten barruan mugitzen baitira, beren eskubideak erdibituak gelditzen direlarik. CC.OO., UGT alde honetatik eta CGT bestetik, gogor altxatu dira orainoan; muga hersteak, manifestaldiak, batzarreak, etab... aurrera daramatzate, ia bada beren eskakizunak lortzen dituzten.

Hil honen 18, 19 eta 20ean Telebista eta "Radio Nacional de España" ere grebara doaz, informazioa bakarrik emango dutelarik. Egia esan, programen egokitzearen aldeko greba bat antolatzen dutela jakiten dugunean asko poztuko gara; honekin ez dugu esan nahi greba hau egokia ez denik, langileak

gutxi gora behera, maila eta arlo guztietan egoera berdina bizi dute, baina buruak, hor dago koxka! Berdin gertatzen da korreo eta telegrafoetako greba zurrumurroekin.

Konstituzioaren barruan hobekuntza asko agertzen dela egia bada, ia nabarmen den, baina gure herrian behintzat garbi geratu da ez dagoela inongo itxaropenik alde honetatik; beraz betikoan jarrai beharko dugu, langileak betiko bitartekoetara joan beharko dira beren eskubideak lortzeko eta mantentzeko.

Nautika Eskolek greban diraute.

Azaroaren 20an hasi zuten grebarekin aurrera jarraitzen dira eta dirudienez kopeta makurtzeko asmorik gabe. Azken berriek diotenez, Gijonen konkretuki geroz eta elkarte gehiago sumatzen ari dira greba honetara, honela SLMMtik kanpo COMME (Colegios Oficiales de la Marina Mercante Española) eta ANCEON (Asociación Nacional de Capitanes) ere elkartu dira ikasle hauen grebarekin. Joan zen astean, genionez, grebaren arazoa Gijongo eskolan oinarritzen da, eskolaren ofizialtasuna eskatzen dutelarik. Estatuko eskola guztiak jarrera honetan daude eta hau lortu arte greba ez dutela utziko diote.

Abenduaren 11n, Gijongo eskolako ikasle guztiak, marinelen sindikatuaren ordezkari batzuekin mugagabeko hertsialdi bati hasiera eman zioten.

ENKARTERRIKO EUSKALDUNTZE ELKARTEA. Enkarterriko herrialdean "Enkarterriko Euskalduntze Elkartea" (EEE) sortu berria dugu.

Enkarterriak aspaldian euskara galdu zuen. Lope Garcia de Salazarek eta Balmasedako juduek Enkarterriko toponimiko ezagunenak aldatu omen zituzten eta oraindino "Molinar" baten aldean "Bollain" bat dugu. Ez dugu esan beharrik, baina Lope eta juduak garai hartako plutokratak eta oligarkak zirela ohar dezagun.

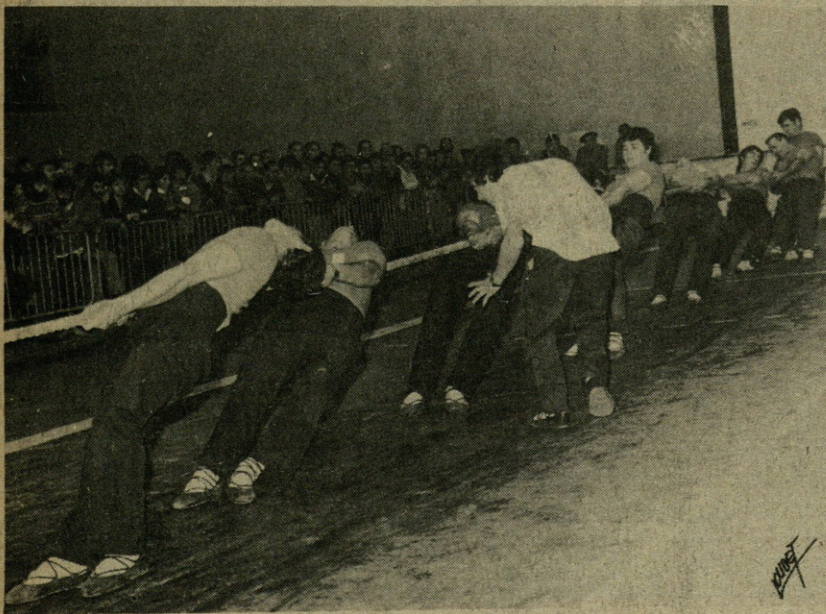
Orain Enkarterriko seme batzuek Enkarterria berreuskalduntzeko eginahalak egingo dituztela zin egin dute eta lehendabiziko pausoa EEE delako hau eraikitzea izan da.

EEEk antolatua, abenduaren 26tik aurrera kulturaldi bat ospatuko da. Kulturaldi honetan Euskal Kulturako gizon ezagunenek parte hartuko dute eta mintzaldiak batera antzinako tresnen erakusketa bat izango da ere.

Mintzaldiak Balmasedan, Zallan, Sodupen, Truzios (Iturriotz)-en eta Sopuertan izango dira eta erakusketa Zallan.

Urtarrilaren 14ean Otxarandik eta Sopuertako Elkarraldik Ureztieta (Avellaneda) Batzar Etxeraino ibilaldi bat ospatuko da. Ibilaldi honi izen gehiago emateko Telesforo de Monzonek himno bat prestatuko du eta behar bada Pantxo eta Peiok abestua.

Aldizkari bat ere, EGIN egunerokoak lagundua, argitaratutako du EEEK. Aldizkaria EGINeko orrialdetan aterako da eta Enkarterriko berriek, kulturgaiak eta komikiek osatuko dute. Aldizkariaren hizkuntza ehuneko 20 gutxi gora behera euskaraz izango da.

MUTRIKUARRAK TXAPEL-DUN. Bai bai, kostako herri horretako morroskoak dudarik gabeko irabazle gertatu ziren astebukaeran Agurainen ospatu zen sokatirako txapelketan, saio guztietan besteen gain atera bait ziren. Euskadi mailako 720 kiloko kategorikoen arteko saioak izan dira, jakina denez. Mutrikuarren atzetik Bizkaiko Trucios eta Arabako Aramaiokoak klasifikatu ziren. Denera hogei ta sei taldek jokatu zuten, horietatik bat bakarra Iparraldekoa. Jende asko ikusle.

Hilaren zortzian berriz, Ormaiztegin eta emakumeen artean jokatu zen saioan, Zumaragako ekipoa gertatu zen irabazle, atzetik Antiguokoa zuela.

Indar berria ari da hartzen deporte hau.

LEHEN EZEZAGUNAK, ORAIN. Aztoraturik ibili ziren bai asteartean, hilaren 5ean, Donostiako poliziak. Jakina denez, arratsaldeko lehenengo orduan bi polizi sekretu eta municipal bat hil zituen ETA(m)-ek. Ba gauean poliziak beren ezinegona haizeatzera atera ziren. Honela Felipe IVko PARI-SIEN tabernan ondo egurtu zuten pasaitar gazte bat bere lagunak eta bertan zeuden guztiak kanpora aterarazi ondoren. Gero hiru mutil metrailetadun han sartu zirela esan zieten adierazi omen zuten poliziek eta "ya comprenderán, hoy han matado a tres compañeros nuestros".

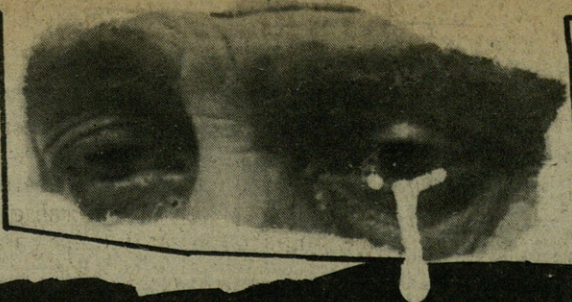
Egun horretan bertan, Joxe Agustin Atxega eta bere hiru lagunak harrapatzea ere oesteko estorik hoberenekoak izan zen. Moraza kaleko SHEGUNDO tabernatik irtetzeraz zihoazela tiro bat entzun zuten; berehala autora sartu eta alde egin zuten, baina atzetik beste kotxe bat tiroka. Hots horik entzun zituztenean gobernu zibileko goardiek ere tiroka. Honela Errondoko gainean harra-patu zituzten arte. Beraz, poliziak esan zuena, kontrol batetan geratu gabe aldegin zutela eta, gezur hutsa.

Lehen "ezezagunak" ateratzen ziren aztoratuta zeudenean, orain...

Ostiralean berriz, hilaren 8an, Iruñean LA UNICA peñakoak kalez kale txarantzagarekin zebiltzela, bi aldiz behintzat jasan behar izan zituzten "ezezagunen" erasoak.

TABERNA

TEKA

EUSKERA, OI EUSKERA A

Los socialistas se opusieron al euskera como lengua nacional

SOCIOLISTOAK OTE?

Hauxe bakarrik falta genuen, PSOEko soziolistoek Sozialistatzat kontsideratzetik aparte gure hizkuntzari buruz dituzten asmoak ez ezagutzea, zeren "los socialistas... PSOEkoak beti NO se opusieron ..." eta hori guztia balitz gure egunkariak zekarren berria, ba ez gina-ke harrituko nahiz eta ez sinetsi NO se opusieron honek euskararen-tzat zerbait positiboa suposatuko lukeenik eta gure hizkuntzarekiko eginiko huelga permanente e indefinida

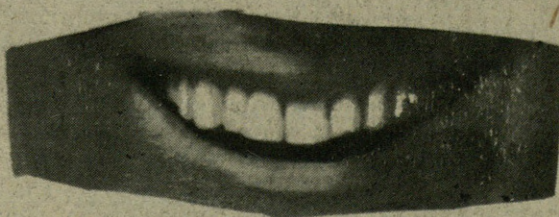
Tres días sin Televisión ni Radio Nacional, por huelga

EUSKARA ZATITUAK,
BATASUNA LORTUKO
OTE AHAL DU...

IMAJENAREN HIZKUNTZA,
EUSKALDUNAREN
BEHAR IZAN
EUSKALDUNEN IMAJENA

RTVE n egin dezatela eskatu-ko genieke horrela gure hizkuntza nazionala ez erabiltzetik aparte es-painol batuan zuzentzen dizkiguten programa pedagogikoak ez geni-tuzke soportatu beharko; jakingo duzunez, beti eta etxe guztietan bai baitago telebista pizten duen masokistaren bat (ene kasua bezala). Bai, muga gabeko greba egin dezatela Euskalerrian behintzat.

Todo menos pelota

ERRIKOTXIA

POLITIKA ASKO, FRUITU GUTXI

Erreferendumean ehuneko 50, 46ko abstentzioa eta 10,93ko ezetza lortu, autonomi estatutoaren aurreproiektua argitaratu, Martin Villaren 15 puntuei "euskal alternatiba" bat eskaini, Euskadiren bakea lortzeko abenduaren 23rako manifestapena proposatu, municipalak lehenbailehen egin behar direla adierazi...gauza asko "egin" dira aste honetan Hego Euskal Herrian. Lege Antiterroristak eta bere ondorioak bere fruituak ematen jarraitu dira, detentzioak ugaritu direlarik. ETA(m) eta ETA(pm)ek bere ekintzak egin dituzte. Jendea langabezia eta prezio igoeraz kezkatuta ibili da. Eta egoera guzti honen aurrean, Martin Villa jaunak bere esaldi ospetsuetako bat adierazi digu: "ahora sólo nos podemos equivocar en comisaría".

Abstentzio guztia PNVri utzi nahi izan zaio, baina beste indar batzuek ere izango zuten zerikusirik.

Polizia nerbioso ibili zen toki batzuetan behintzat, Zamudio eta Gasteizko tiroak lekuko.

Denak irabazle

Konstituzioaren erreferenduma pasa da. Euskadik adierazi du, argi eta garbi, konstituzioa ez duela onartzen. Nahiz eta poliziaz josirik egon inguru eta txoko guztiak, nahiz eta 4 ordu ordainduak izan, nahiz eta komunikabideak bereziki telebistak— "SI" botatu behar zela adierazi, hemen behintzat jendeak majoritarioki erreferenduma honi uko egin edo ezetza eman dio.

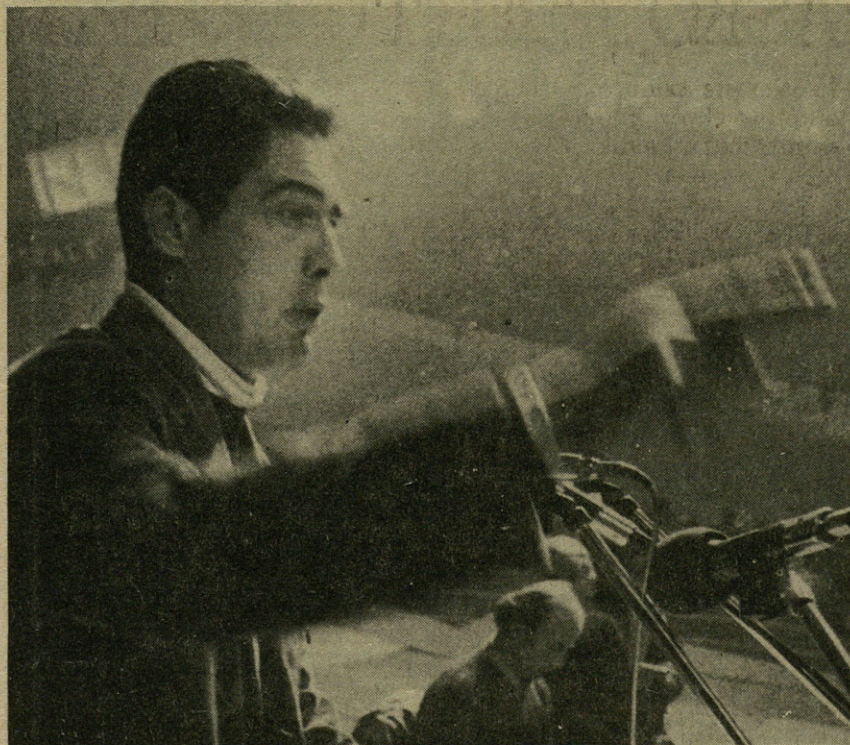
Noski, gauzak ez dira hain ximpleak eta ehuneko 50, 46ko abstentzioak ez duela batere balio, normala dela e.a. entzun beharrean aurkitu gara. Ezetza eskuinena zela bereziki tragatu beharrean. Modu honetan, PSOE garaile deklaratu da, langileek "SI" masibo bat eman dutela zinikoki baieztatuz. Baina estatuko komunikabide "azkarretan" ez dira onartu era horretako azterketak eta onartu da abstentzioa eta ezetza ezker aldetik lortu direla hementzer biolentziak daukala kulpia guztia azpimarratuz. Etsenplu gisara sozialista batek, erreferendumaren gaurer esan zuen esaldia aipa dezakegu: "El País Vasco ha perdido la oportunidad de derrotar al terrorismo".

Abstentzioa nork lortu du? Alderdi majoritario eta komunikabideetan adierazten denez, PNV da soilik honen eragilea. Guri ez zaigu hori oso bidezkoa iruditzen, MC, OIC, LAIAk, CNT eta autonomo taldeek Herri Batasuneko zatia kontuan ez hartzeagatik— nolabaiteko zerkusia badutela esango baikenuke. Baina hori alde batera utziko dugu, bestela diskisizioetan sartuko bait ginateke eta mila gauza aipatu gabe geldituko bait lirateke.

Autonomi estatutoaren aurreproiektua

Konstituzioaren roiloa bukatu dela eta, Euskadiko Hego Euskal Herriko alderdi eta koalizioek beste eginkizun bati heltzeko ordua zela pentsatu dute. Eta autonomi estatutoaren aurreproiektua argitaratzeko eman ere. "Herri Batasunak" parte hartzeari uko egin zioenez (konstituzioari uko egin eta bere barnean osatu estatutoa kontradikzioa dela adierazten zuten) PNV, PSOE, UCD, Euskadiko Ezkerra, ESEI eta APren artean osatu zuten aurreproiektua.

Baina PSOEkoek azkenik atetik irtetzea erabaki zuten. Dirudienez ez zitzaien gehiegi gustatzen PNVe

Martín Villak: "Ahora sólo nos equivocaremos en las comisarías"

"la voz cantante" eramatea eta hau dela eta hori zela ez izenpetzea erabaki dute. Euskadiko "Partido Socialista Obrero Español"ek duen arazo handiena, gure eritziz, hau litzateke: estatu mailako erakunde maioritario bat dela, kongresoan maioria lor zezakeena. Estatu guztiko PSOE berdina da, era berean pentsatzen du. Hemengoak onartuko balu estatu mailako PSOEk onartuko ez luken autonomi estatuto bat, arazoak alderdien baitan sortuko lirateke edo konpromiso baten aurrean aurkitu. Gainera, gauza nahiko garbia da PSOEk aurreproiektua ez badu onartzen ez dela izango aprobatua...

Dena dela, iskanbila dexente dago aurreproiektu honen inguruan. Alde batetik "Herri Batasunak" ez du onartzen; bere eritziz hauteskunde municipalen ondorioz egin beharko bait litzateke, modu honetan partzicipazio gehiago egongo zelarik bere osaketan. Bestalde, eta extraparlamentario mailan, iskanbila gogorrek egonak dira uzten zizkioten 2 postuak betetzeko, PCE eta EKA batzuegatik ahutatuak izanik, MC, OIC, eta HASI hautaketa hau onartzen ez dutelarik.

Aurreproiektu "eskuindarra"

"Sozialistek" laguntza ugari aurkitu dute estatu mailan. Eta ez baka-

rrik bere sokakoen aldetik,UCDtiknahiko gertu aurkitzen diren sektoreetatik ere bai.Honela "El País"egunkari-ko editorialean garbi atakutzen zen orain arte minoritarioeta "partido de la violencia terrorista" kontsideratzen zuen ezker abertzalearen konportatza: "He aquí a unos socialistas revolucionarios que prefieren las alianzas con un partido interclasista, de orientación conservadora en lo económico y tradicionalista en el diseño del sistema de representación política, antes que unirse a las pro-

puestas de los partidos que tienen su electorado en las grandes concentraciones urbanas y en la clase obrera industrial". Konturatuko zineten zein den "interkalsista eta kontserbadore" alderdi hori eta zein bestea. PNVtik hasi eta abertzale kutsua duen guztia beti bezala hartzen jarraitzen: dira estatuko "azkarrak".

Ez dakigu aurreproiektu hau aurrera aterako den ala ez. Zaila dela dirudi. Aparteko gauza handiak ez izanarren, estatu mailan ez da batere onartuko Nafarroa beste hiru ohizko probintzien parean, diputazioei indarra ematea Junta Nagusiei bezala, kontzertu ekonomikoak eta beste mila gauza. Zaila, benetan "hau" ere aurrera ateratzea.

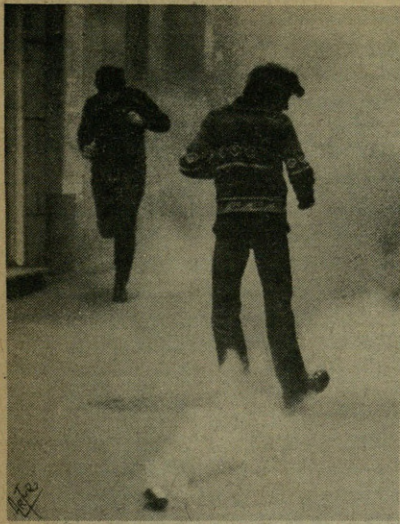
Bakea aurkitu behar

Gure parlamentarien eginbeharrak ez dira aurreproiektu horretan geratu. Euskadirako bakea behar dela eta Madrilera abiatu dira Suarez eta Martín Villarekin bilerak izan dituztelarik. Ezer gutxi lortu dute hemendik, beste bilera batzuk egiteko gelditu direla kontutan hartzen ez badugu. Bilinguismoa, ikastolak, alderdi guztien legeztapena, kontzertu ekonomikoak, e.a. gai ikuituak izan ziren.

Martín Villarekin polizi autonomoen gaia ikuitu egin zen, hon-taz ere beste bilera batzu egiteko-tan gelditu zirelarik. Poliki poliki egin behar omen dira gauza hauk. Eta hain poliki! Martín Villarentzat "bandas armadas"en legearen onarpena oso positiboa da. "Nuestras equivocaciones solo durarán diez días" adierazi du. Bueno, zerbait bada, hemendik aurrera "Bakarrik" hamar egun egon beharko da jendea polizien

Zintzo zintzo botoa ematera joan zenik ere izan zen.

Oso erantzun gutxi egon da oraindik errepresioaren aurrean.

eskuetan. Hala dirudi behinik behin.

Parlamentariak esan dutenez, aurkeztutako epe motzerako alternatiba urtarrilerako beteta egon beharko litzateke. Ikusi behar. Gu nahiko pesimista aurkitzen gara. Are gehiago gaurko egunkarian irakurri ahal izan dugunean Jesus Viana UCD-tarra Euskadiko ministro edo gobernadore nagusia izenpetzeko posibilitateak daudela.

Herri Batasuna ere hildo beretik

Ez dira bakarrik parlamentariak bakeaz lorik galduz dabiltenak. "Herri Batasunak" ere bakea nahi duela adierazi du eta demostratzeko hil honen 23an, Bilbon, manifestazio bat egitekotan dabil. Baimena eskatua du ia, eta ez dakigu gobernadore zibilak onartuko dion bakearen alde oihukatzea, ziur aski hauek eskatzen duten bakea eta gobernadoreak nahi duena berdinak ez baitira izango.

"Herri Batasunaren" bakea hauteskunde municipalak lehenbait lehen eginez eta nazional autonomi estauto bat landuz etorriko da. Soluzio politikoak eskatzen dituzte. Baina Hego Euskal Herrian espainol estatuak aplikatzen dituen neurriak, orain arte behintzat, polizia izan dira. Gaur detentituak, kontroletan zaurituak, komisaldegietan torturatuak, espetxetan daudenak lekuko!

Lege antiterrorista aurrera

Martin Villaren 15 puntuak kentzeko asmotan zebiltzela gure politikoak, zabaldu zen. "Antiterrorista" legea BOEn azaldua dago, eta honen ondorioak diren 15 puntu horik aurrera jarrai-

tuko direlakoan gaude. Aste honetan ere egon da detentzio franko. Arbizu, Gasteiz, Intxaurren, Durango, Iruñea, Tolosa...zerrenda oso luzea da. Egunak komisaldeen oso luzeak izan behar dira. Are gehiago eperik ez dutela edo poliziak adierazten duen epea izango dutela esaten dizutenean. Irten den jendeak baieztatu duenez, kolpeak eta "ohizko" tratoak franquismo garaian erabiltzen zirenekin desberdintasun handirik ez omen dute. Eta hau dena pasa ondoren, jeneralki kaleratuak izaten dira. Garbi adierazi du Barne Arazoetako ministroak. Hemendik aurrera, gutxienez, komisaldegira eramana izaten denak "kontsuelo" bat izango du. Hamar egunetako epea jasan beharko duela, alegia. Polizia konfunditzen bada ere hamar egun "bakarrik" iraungo du konfutsio horrek.

Kontrolak beti bezala, noski. Bilboko senar-emazteak ditugu lekuko. Norbait nerbioso jartzen da, eta kontrol aurrean tokatzen direnek bala eraso bat hartzen dute. Aste honetan eta zenbaki hau herstera goazenean, ez dakigu nori esker bainan inor ez da hila erori.

Erantzun eskasa

Guzti honen aurka Amnistiaren Aldeko Batzordeak eginak dituzte deiak. Asanbladak, manifestapenak, kartelak. Baina oso jende gutxi agertu da. Inor ez gaude konforme bizi dugun egoerarekin, baina beldurra da nagusi. Gauzak aldatzea, segurtasuna lortzea, ikara gabe bizitzeak prezio bat du. Orduan aukera egin behar. Gauza bat ala bestea. Egungo egoerarekin ez dakigu noiz arte iraun edo...

PILAR IPARRAGIRRE

PSOE ez da espero zuen bezain garaile atera.

ezin etsi

"Konstituzio" hau, beste batzuek "erresuma lege" deitzen dutena, agian "erreino-lege" izan daitekeena, dagoeneko onartu omen du herriak, bere osotasunean. Halaz ere, inori ez zaio izkututzen abstentzio neurriak benetan haundiak zian direla estatu guztian zehar, beste estatu-etan edo eta hemen bertan egin izan du den beste erreferendumekin konparatuz gero. Hau beraz nahiko arduragarri litzateke.

Euskadin berriz denok dakizkigu abstentzio eta ezezkoaren mailak. Baina segurutik norbaiti ardura sortu baldin badio erresultadu honek, PSOERI egin dio min.

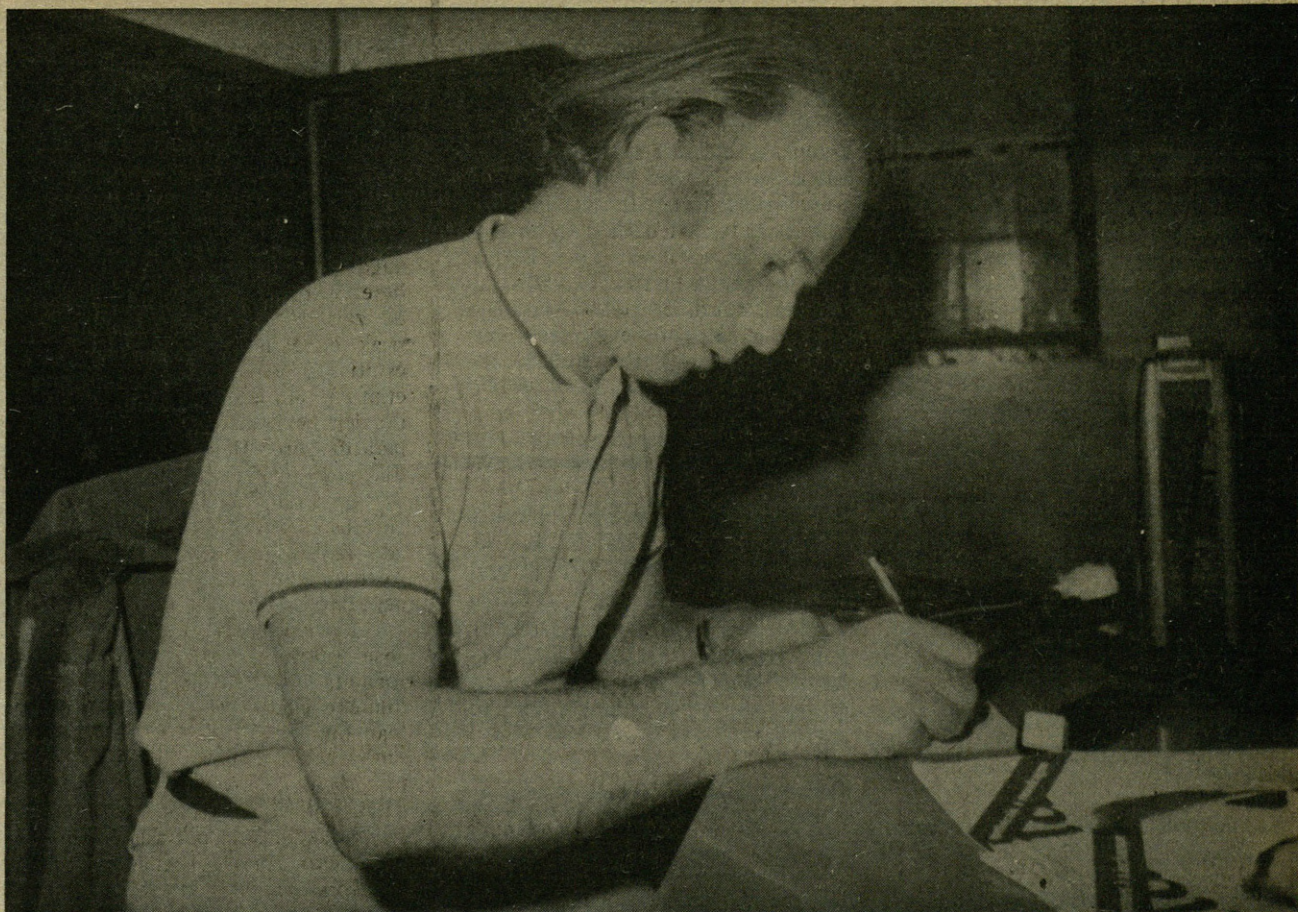
Agirianotarrak, Luis Alberto eta Jose Antonio anaiak, Arabatik senatore eta diputatu direnak, erreferendumeko gauean eta goizaldera bitartean prentsarekin batera han izan ziren Arabako gobernu zibilean sartuta, haserrea, amorrua eta ardura alde gutietatik nabari zutelarik.

Koakzioak izan zirela behin eta berriz esan zuten. "hechas por el nacionalismo vasco - de derechas por definición-". Agirianotarrentzat desberdintasun izugarria dago euskal eta katalan abertzaletasunaren artean. Katalana arrazoizko eta demokratikaren aldeko den bitartean, euskaldun abertzaletasunak koakzioa erabiltzen du, besteak beste, izenak hartuz botoa eman zutenei etabar. Halaz ere, Jose Antonio Agirianorentzat argi omen dago: "Abertzaletasuna burgesa da, PNV horrela delarik eta ezker abertzalea ere berdin, lehenbizikoaren semeak besterik ez baitira. Abstentzioko boto abertzalea burges tipia da eta ezezkoa honen semea".

Konstituzio honetatik estatu federala omen dator, Arabako senatore eta diputatu sozialista hauen eritziz, "eta hori pentsatzen ez duenak adimintrazio deretxoaren zentzu izpirik ez dauka. Suizako konfederakuntza zer da bestela?" galde egin zieten Agirianotarrek kazetariei.

En fin: hemendik aurrera demokrazia omen dugu eta ekintza ororen muga, arrazionaltasunean daukagu eta muga hori konstituzioa bera omen da. Dena den, psotarrek badakite abertzaleentzat estatutua etapa dela, beraientzat argi eta garbi helburu den bitartean.

ESTEPAN ALDAMIZ-ETXEBARRIA

IDAZLE ETA MILITANTE

Oso poliki hitzegingo dizu, hitzak eta esaldiak asko pentsatuz eta neurtuz bezala, tartean isilune handiekin, baina beti bere hariari jarraiki. Horrela ote da beti ala bere xiberoera gure gipuzkerari egokitu beharragatik?

Dena den, hitz bat bestea baino altuago inoiz esango ez duen horietakoa dirudi, erraz berotzen ez den horietakoa, nahiz eta zerbaitek haserretzen duenean zorrotza izango dela ere nabari. Agian Hazparneko laborantza eskolako bere ikasleek esango lukete ongienik hori. Urte pila darama "jende bi-ziarekin lan egiten duzulako zaila" den lan horretan. Eta euskaltzalea izanik ikasleekin alde horretatik gehiago ez egiteagatik lotsatu egiten dela aitortzen du. Horretan ez dakigu, baina beste gauza batzuetan behintzat lan egin izan du eta egiten du Jean Louis Davantek.

Badaramatza hogeit hamar urte idazten zenbait aldizkaritan eta liburu pare bat behintzat atera du bere eskutatik "Histoire du Peuple Basque" eta "Aberri burruka eta klase burruka euskal mogimenduan". Duela hiru urtetik euskaltzain oso dugu, horien artean gazteenetakoa gainera. Eta militantzia politikoan ere ez da berria Davant. Nahiz eta politikak ez duela osorik betetzen aitortu, beti militantzia politikoan ibilia dugu, ENBATAn lehen, EHASen gaur egun.

Iparraldekoen berri gehiexego izateko balio izan digu berarekin mintzatzeak.

—Berrogeita hiru urte ditut, Xuberoan sortua naiz, Urrustoi-Larrabile herrian; erdaraz erabat aldatu digute: Arrast-Larrebieu. Moncayollerren ondoan dago —euskaraz Mitikile—. Oso herri txikia da; duela ehun urte 360 biztanle zituen, gaur aldiz 120. Laborariak ziren, baina orain gazteek Maulako lantegietan lan egiten dute, beraz, laborariak eta langileak dira.

Gurasoak laborariak ditut eta lau haurride gara, ni bigarrena naiz. Lana Hazparden egiten dut, laborantzako eskolan irakasle; eskola pribatu bat da, apaizena.

—Herrian zer giro zenuen euskaltasun aldetik?

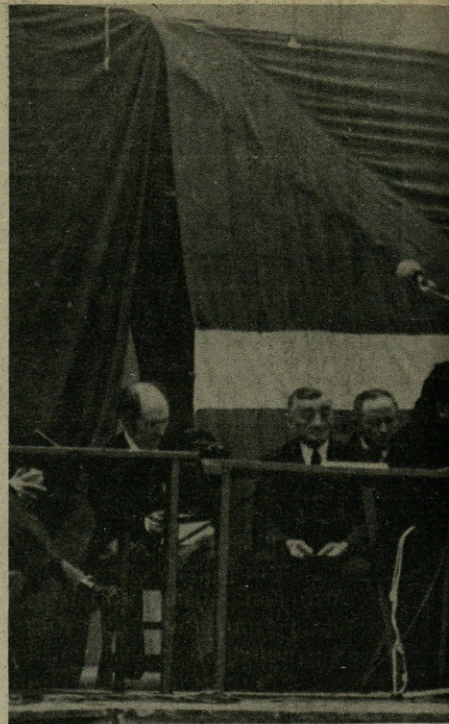
—Jendeak naturalki giro euskalduna zuen, baina oso okertua. Gogoratzen naiz gazte gaztea nintzelarik, herriko gazteak, ni baino zaharragoak, pastoraletan eta ibiltzen zirela, nahiz eta Pettarrean ez den pastoralik egiten. (Pettarra da Xibero behekoa; Basabürria, goi-herria; Arbaila, bitartekoa). Bistan da euskaltasunik ez zela politika aldetik, bai sentimendu aldetik, besterik gabe. Ez zuten euskal historiarik ezagutzen.

—Eta zu nola hasi zinen sartzen euskal munduan?

—Gehienbat ikaslea nintzelarik, atzerrian; laborantzako eskolan bazen liburutegi haundi bat eta hartan baziren Euskal Herriaz liburu batzu, bereziki historia bat, Euskal Herrian bizi izan zen frantses batek egina. Bistan da, aintzinetik banuen euskal sentimendua, baina hor ohartu nintzen Euskal Herria ez zela soil soilik herri txiki bat, ez bada hain haundia ere, bere historia duena, bere kultura baduena, beste edozein herri bezala eta beste askok baino sakonago, zaharra baita; hor hasi nintzen oharitzen euskaldun izatea ez dela soil soilik sentimendu bat, beste aterabiderik ere baduela.

**ERRAN DIDATE BETI FRANTSESEZ IDATZI NUELA ENBATAN, BAINAN EZ DA HORI XUXENA, ZEREN FRANTSESEZKO LANAK FIRMATUAK ZIREN, EUSKARAZKOAK, ASKOTAN, MUGIMENDUAREN IZENEAN IDATZI-
AK.**

Ikasketak Angersen egin nituen, Tours eta Britainia bitartean. Labo-

Davant euskaltzain

rantzako ikastaldiak, ingenieritza. Aintzinetik ikasketak herriko eskolan egin nituen eta bigarren mailakoak Maulen. 58ko irailetik 60ko abendura arte berriz Algerian egon nintzen, soldaduskan. Ni arras behean nintzen, desertuko partean, dena area, han ezin ziren iraultzaileak bizi. Frantses gudaosteak biziki errazki kontrolatzen zuen. Gero, permisoz edo Iparraldera etortzen nintzelarik, aldi guztiez gertatzen zen edo tren bat alboan uzkailea edo horrela, beraz, autobus batzu hartu eta kilometra batzu egin autobusean, gero beste tren bat hurrungo hartu... horrelako gauzak beti gertatzen ziren.

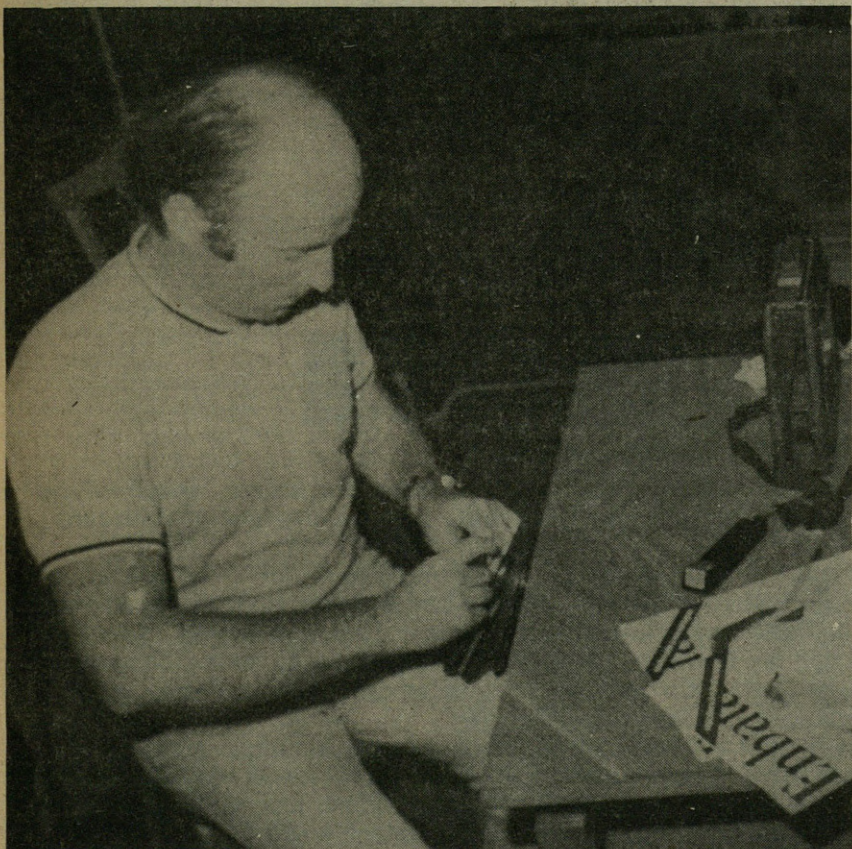
Frantziarekiko amodiorik gabe

—Zuretzat nolakoa zen egoera hura, frantsesen alde eta algeriarren kontra borrokatu beharra?

—Oso txarra, nik ene burua preso bezala ikusten nuen, ideologi aldetik eta modu guztiez, hain ginen desertuan, handik ez zenuen ateratzetik.

—Ordurako ba al zenuen kontzientzi politikorik?

—Politika aldetik ez zen oso ikasia izan beharrik ohartzeko han beste herri bat zela, arrazoia zutela, hura

"ENBATAK inportantzia izan du eta oraindik izan dezake. Pixka bat hortik ezin ateratz gaudela erran nahi dut"

zterenetarikoa gainera.

ezin zela Frantzia izan. Ikusten zen Frantziak galtzen ari zuela. Askok zuten zitaion horrelako armada bati eustea, bostehun mila edo ginen han eta ezin zuen.

—Influentziarik izan al zuen hark zure bizitzan, zure pentsamentuan?

—Bai, baina aldi berean bildurtu egin ninduen. Bizia gogor jotzen zen. Oso gogorra zen. Herri bat askatze-ko horrelako burruka egin behar, horrek izutzen du. Ez dakit horrek aintzinatu zuen politika ikuspegia Euskal Herriari buruz, ez dakit. Ez dut ontsa pentsatu. Baina bistan da ez zuela Frantziarekiko amodioa gehitzen.

—II Munduko Gerra ere ezagutuko zenuen noski.

—Bai, haurra nintzen. Ene aita soldadu joan zen, baina Baionan gertatu zen, zeren lau ume zituen eta dena laster bukatu zen. Bai oroitzen naiz hegazkinak ikusten nituela. Alemanak Xiberoan sartu zirelarik ere gogoratzen naiz. Gero, 44ean, sasi-gudari batzu baziren xokoetan eta bataila txiki batzu izan ziren, han, gure etxetik bi kilometrotara, Sarrikotan eta Mitikilen, alemanak Ipar aldera sartzeko garaian.

Euskal idazle aldizkarietan

Argeliatik etorri eta berehala, ikasketak amaituak zituelarik, hasi zen Davant Hazparneko laborantza eskolan lanean. Ordurako euskal munduan sartua zen eta idazten hasia.

—GAZTEN idazten hasia nintzen 1957an. GAZTE zen hilabetekari bat, ia dena euskaraz, hango Euskaldun Gazteriak egiten zuena. (Euskaldun Gazteria deitzen diogu Baserri Gaztediari). Kontzientzia haundirik ez zen artean, sentimendua bai. Jende asko bilzten zen mugimendu horretara.

—Ba al zenuten harremanik hemengo jendearekin?

—Bai, pixka bat. 58an hemen aste bat

USTE DUT POLITIKA GAUZA PRAKTIKO BAT DELA ETA EZIN DUZU ZURE AMETS GUZTIA ETA ZURE BIZI GUZTIA POLITIKAN EZARRI.

pasa genuen lantegien ikusten, eta nekazalgora ikusten ere. Nik antolatu

nuen itzuli hori, beraz, bazen ordutik zerbait ene aldetik.

—Hemen gehienetan gertatzen zen bezala, Euskaldun Gazteritik jendea mugimendu politikoetara pasatzen al zen?

—Denbora hartan ez, geroztik hori gertatu da, baina orduan ez. Gero ENBATA agerkaria hasi zen; deitu ninduten eta horretan idazten hasi nintzen, hamahiru urtez. Erran didate beti frantsesez idatzi nuela, baina ez da hori xuxena, zeren frantsesezko lanak firmatuak ziren, euskarazkoak, askotan, mugimenduren izenean edo idatzaik, beraz, anonimoak.

Bestalde asko idatzi dut HERRIAN, EUSKALDUNetan, ZABALEN...Gutxiago JAKINen, BRANKAN, ZEHATZEN...

—Hortaz, ENBATAn sartua egon zinen.

—Bai, ENBATAn egon naiz Frantziago Gobernuak debekatu zuen arte, 74 arte. Eta hor ENBATA utzi nuen.

ENBATA, hasieran ETaren kide

“EHASek ENBATAk 67an atera zuen bezainbat boto atera du azken hauteskundeetan eta ENBATAk orduan zuen egin bere kanpainarik onena”.

—Zer izan zen ENBATA zure eriziaz? Hasieran hemengo ETArekin parakatzen zen nolabait, baina gero oso bilakaera desberdina izan du, ez da?

—Bai, hasieran ETArekin konpara zitekeen. Eman dezagun hasierako ETak eta han hasierako ENBATAk antz haundia zutela. Baina bistan da, hemen egoera oso desberdina da eta ETA aldatu zuten, ENBATA ez horrenbeste.

—Nola klasifika daiteke ENBATA ideologi aldetik?

MARXEK IDEIA XUXEN BATZU AGERTU DITU ETA EZIN UKATUZKOAK DIRA, BAINA EZ DUT BERE OSOAN HARTZEN.

—Ba nik...ez dakit Espainiako erresumean etsenplorik jartzen, baina Frantziakoan konpara nezake pixka bat Iraultza Haundiko errepublikazale gogorrek, badakizu, "patriotes" ziren.

—Hortaz, "patriotak"; eta sozial aldetik?

—Sozial aldetik herriko jendeak dira, bihotzez ezkerreko jendeak gehienbat; ideologi bat beti badago, baina gehiegi ikertu gabe, sentimentu bat, gehiegi sakondu gabe. ENBATAn zenbaitek bazuen kultura puska bat eta beste jendeak guti, politika aldetik eta ez zuten kulturarik, sentimenduz ari ziren gehienak, ez zuten sakondu nahi gehiegi.

—Mugimendu inportantea izan zen benetan, ez da?

—Inportantzia izan du eta oraindik ere izan dezake. Pixka bat hortik ezin ateraz gaudela erran nahi dut; nahiz eta gazte gehienek ENBATA arbuiatu, beti pixka bat bizi dira ENBATAk ekarri dituen ideiekin edo. Ez da zerbait berri asmatzen, bai ideologi mailan, baina praktikan ez dut ikusten proposamen berriak, ez da gehiegi ikusten.

—Garai hartan ENBATk zer ekintza egiten zituen?

—Mintzaldiak ugari eta gero pintada eta panfletoak, afixak eta horrelako gauzak.

—Gehienbat kontzientzi abertzalea

sortzeko ekintzak?

—Hori, bai, hori. Abertzaletasun hori oso fuertea eta finki markatu zuen. Beharbada ez zen hortarik hasi behar; erroak egiteko hasten da kulturatik eta sozial aldetik, ni hortik hasiko nintzen, baina ez zen horrela hasi. Beharbada gerorako hobe izanen da gauzak erradikalki planteatuak izan daitezen, ez dakit, geroak errango du hori.

68an, Frantzia ezkertuko zelakoan

—ETArekin benetan harreman hestukak al zituen?

—Bai, baina momento batean, gero ez ziren hain hestukak izan eta hain zuzen momento garrantzitsuenetan. 67an, ETArekin biltzar haundia izan zelarik, guk ez genuen jakin zer pasatu zen, gehienek behintzat ez genuen jakin. Memento hartan ENBATA oso sartua zen hauteskundeetan eta beharbada ETArekin aldaketa horri kasu egin bagenio, orduan ENBATA sozialista bilakatzen ahal zen, us-te dut behintzat. Gero, ENBATA sozialista bilakatu zen lau-bost urtetan, eta berantegi zen. Zeren gazte askok ez zuen sinesten eta ez zuen sinetsi ere nahi ENBATAn. Artean gertatu zen alde batetik 68ko maiatz eta bestetik ETA burruka harmatuan hasi zela eta horrek ere bistan da gazteengan su bat pizten zuela.

—68ko maiatza nola bizi izan zenuen Iparraldean? Iristen al zen Paris-

ko burruka hura nolabait?

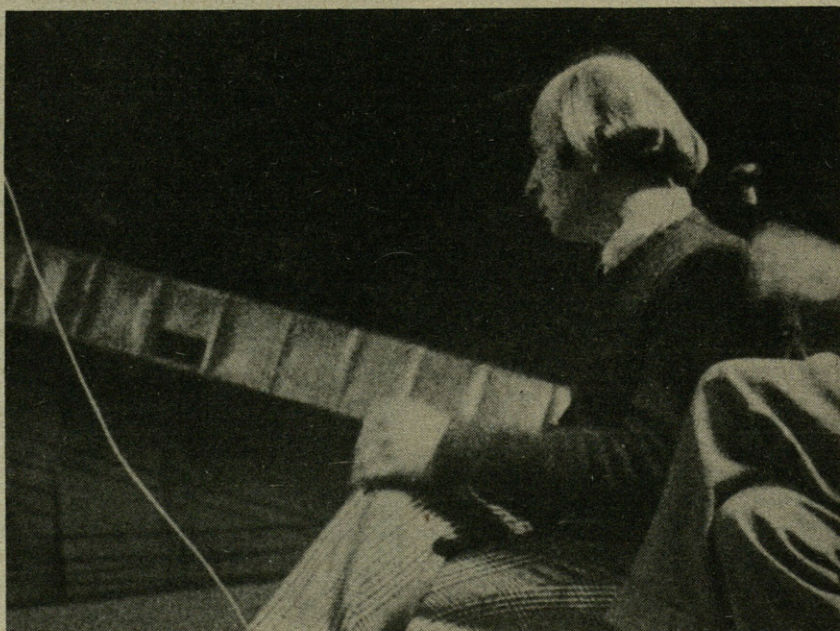
—Bai, bai, eta gauza batzu, autogestioa eta horiek, inpresione ona egiten zuten ENBATAn. Orduan uste genuen ezkerreko pasatuko zela Frantzia eta ez zen pasa. Gero frantses mugimendu horietako batzuk sartu ziren Euskal Herrian eta arras, ezkerreko gauzak sartu zituzten, baina problema nazionalari batera kasurik egin gabe. Aldi hartan ENBATArekin aldetik halako defentsa bat izan zen. Lehenik PSU eta horiekin ibili ginen ongi, hori izan zen ENBATArekin ebolutio bat bezala ezker aldera. Baina hori hautsi zen berriz hemen ETArekin puskaketa izan zenean, oso ezker izatea zen espainolista izatea, hori batzuk horrela hartu zuten, ENBATArekin kaltegarria izan zen.

—Eskubi aldera jo al zuen?

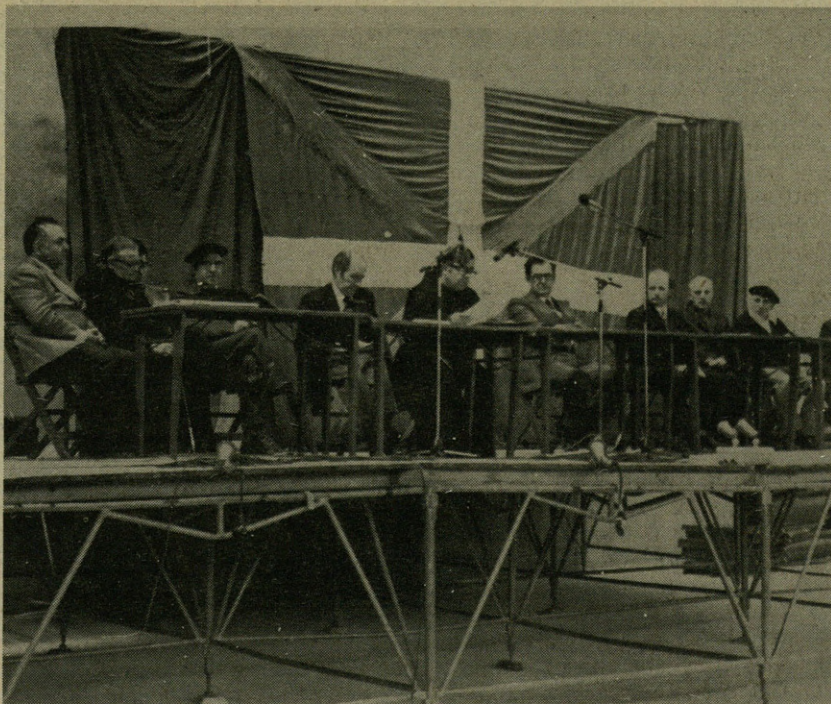
—Bai, batzuek beti nahi duten postura, abertzale garbi, erdiko postura bat ekin.

—Lehen esan duzu 74ean utzi egin zenuela ENBATA.

—Bai, zeren alderdi bezala bukatu zen eta ez zuten beste alderdi bat egin nahi. Nik pentsatu nuen behar zela ez mugimendu bat gehiago, horrelako mugimendu zabal bat, baina alderdi bat behar zela, zeren ENBATAn beti sofritu genuen oso jende desberdina sartzen zela, gero noiznahi ateratzen eta saltsa sortzen zutela, bai eskuinetik eta bai ezkerretik ere. Nik pentsatu nuen alderdi bat behar

Davant HERRI BATASUNAREN mitinean, Donostia (XII-3)

Davanten sarrera Euskaltzaindian: Xiberotar bakarra erakunde honetan.

zela; hauk eta hauk dira gure puntu nagusiak, horiekin akort dena sartzen da eta akort ez dena kanpoan egoten da, nehor ez baita alderdi batean sartzera bortxatua. Baina mugimenduari mitoarekin bukatu behar zen. Amaren etxean, abertzale izanik, nornahi sar zitekeen, hortatik saltsak sortu ziren eta ez zen gehiago egia gainera denon etxea zela. batzuek ez zuten nahi. Bi gauza horiegatik beraz, nik alderdi bat nahi nuen, eta sozialista bistan da, gauzak ongi finkatuta.

Alderdi bat behar: EHAS

74ean, bi hilabeteren buruan, sortu zen EHAS Davantek kontatzen digunez. ENBATAkoak izandako batzuk eta hortik kanpoko beste batzuk izan ziren sortzaileak. Davant bera ez omen zen horien artean, baina biltzarra ospatu zenean sartu zen.

—Orduan aurkitu zenuen nahi zenuena?

Bai, ez oso nahi nukeena, baina hori ezina da. Uste dut politika gauza praktikoa bat dela azkenean eta ezin duzu zure amets guztia eta zure bizi guztia politikan ezarri, hori sinetsia dut nik. Helburu nagusietan ados izanez gero, lan egin daiteke.

—Gaur egun EHAS nola aurkitzen da, azken hauteskundeetan nahiko boto atera zuen, ez da?

—Bai, ez da hain gaizki, zeren ENBA-

Tak 67an atera zuen bezainbat boto atera du eta ENBATAk orduan zuen egin bere kanpainarik onena. Ez da hain gaizki ere, zeren ENBATAren bozemaile askok ez dio EHASi eman, beraz, beste publiko bat bildu da. Hala ere, ni ez nintzen botoretara joatearen alde; gehienak, ia guztiak, hala ziren, bi edo hiru ginen nahi ez genuenak, zeren etsaiek badakizu nola erraten duten beti: ehunetik hiru, edo lau, edo bost ukan dituzte, horik dira abertzaleak eta bistan da, oso guti da. Hargatik ni aurka nintzen, baina pentsatzen nuen eskuinteko edo erdiko abertzaleek boza eman dute frantses aldera eta ezkerreko abertzale gazte asko, Baigorri eta kostaldean, ez da botoa ematera joan.

—Hautsekundeetan sinesten ez dute-lako?

—Horiek hauteskundeetan ez dute sinesten, zeren beraientzat frantses sistiman sartzea da. Eta alde batetik egia da; bestetik beharbada aiherkunde pixka bat dute EHASen aurka, EHASeko buru batzuen aurka.

—Zergatik buru horien kontra?

Badakizu, buru horiek ez dute ENBATAn bezala egon nahi, denen babesle nornahi sar dadin edo zutaz balia eta gero gibeletik nahi duena egin, hori ez dute nahi.

—EHASekoak nola konpontzen zare-

te orain frantses polziarekin?

—Beharbada hijilatzen gaituzte: hauk zer dira, zertan ari dira... baina ez dute ENBATArentzat zuten gorroto hura eraksten; ENBATAren kontra zinez gorrotoa bazuten zeren ENBATak xuxenka atakatzeko zuten estatua, prefeta, polizia, estatuarekiko borroka argi eta garbi eramaten zuten. EHAS polikiago hasi da, sozial bide-
tik eta horrela.

Beste gauza bat ere pentsatzen dut, ikusten dutela astakeria bat egin zutela ENBATA debekatuz, zeren ikusten dute mugimendu bat oraindik txarragoa, luzarora behintzat txarragoa, sortu dela; bestalde talde harmatuak ere sortu dira eta erradikalizatu egin da burruka. Beraz, debekatzeak mesede egin dio ENBATari, zeren ezin hilez zen mugimendu bezala, eta batzu fidelitatez edo egoten ginen: "guk hasia duk eta beraz segitzen diagu"; aldez, debekatuz geroz, nik behintzat askatasuna nuen beste zerbait lotzeko. Beraz, mesede egin digute debekatuz, itsusia da nahi baduzu, baina guretzat gauza ona izan da.

Eliza ofizialarekin, gaizki

Davantek katoliko praktikan-te bezala aitortzen du bere burua, gaur egun horrelako gutxi geratzen dela ere baieztatu duen arren. Eta hori ez du eragozpen —berak dienez— marxismoa nolabait behintzat onartzeko.

HONA ETORTZEN NAIZELARIK, INDARTURIK ITZULTZEN NAIZ HEMENGO KEMENA IKUSIRIK. HEMENGO JENDEAK DEUSETAN EZ DU DUDATZEN...

—Aztartzeko metodo bezala bai, Marxek ideia xuxen batzu agertu ditu eta ezin ukatuzkoak dira. Zientifikoki diren gauzak ezin dira ukatu. Baina Marx ez dut bere osoan hartzen, Bible bat bezala. Gauza makurrak ere erran ditu, beste guztiek bezala.

—Eta Eliza ofizialarekiko nola ikusten duzu gauza?

—Ez beti ongi. Baina nere kontzientzia badut eta hari ahal bezain ondo jarraitzen natzaio; nere kontzientziaren arabera jokaten naiz, ez bes-teen kontzientziatik.

—Hemen, orain dela urte batzu,
ZERUKO ARGIA/23

apaizek nahiko garrantzi izan zuten burrukan, Iparraldean gertatu al da horrelakorik?

Biziki gutiago, Aita Larzabal bai, hura ENBATAn ere izan da. Gero Xarritton, ez da sekulan ENBATAn izan, baina beste gisa batera, kultura aldetik eta sozial ikuspegitik, esnatu du abertzalegoa. Badira beste batzue ere. Baina guti dira apaiz abertzaleak. 67an krisi bat izan zen Baionako apaiztegiari, euskara sartu nahi zutela eta, batzuk kanpora joan ziren edo kanporatuak izan ziren: Gexan, Lantzi, Manex Pagola, Borda, Sarasola... Eman dezagun hemengo ber fenomeno izan dela, baina biziki gutiago.

—Gainerantzean burruka haundiak izan al dituzue Elizarekin?

Puf, apezpikuekin izugarriko burrukak izan ditugu beti. Han Kristau talde bat ginen euskara elizan sartzeko. Eta zer gertatu zen? Katixima euskaraz gu hauk atera behar izan genuen dirua guhauk bilduz eta horrela. 68an hasi zen talde hori. FEDEDUNAK du izena.

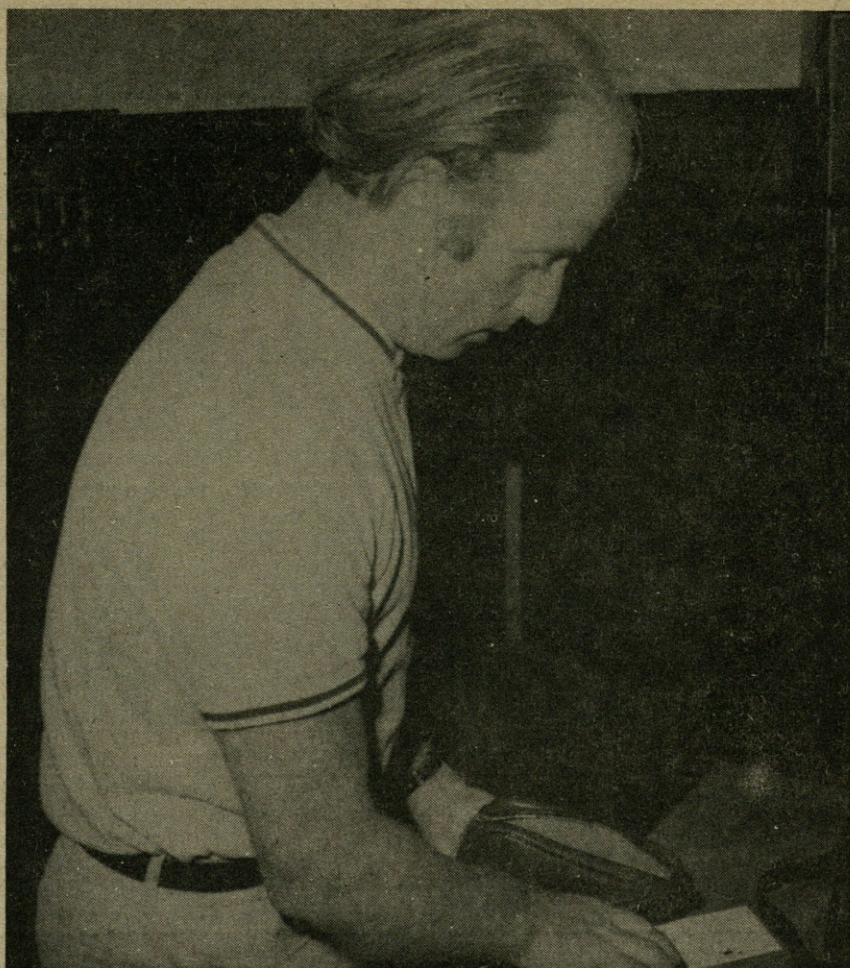
Hegoaldean, bizitasuna, baina xoko zakarrak

Hilean behin gutxienez Hegoaldean izaten dugu Jean Louis Davant, Euskaltzaindiko bileretara etorria hain zuzen. Baina, lehenago, Franco hil ondoren arte, ez zuen muga pasatzerik:

ENBATAREN KONTRA ZINEZ GORROTOA ZUEN FRANTSES POLIZIAK, ZEREN ENBATAK XUXENKA ATAKATZEN ZUEN ESTATUA, PREFETA, POLIZIA... ESTATUAREKIKO BURRUKA ARGI ETA GARBI ERAMATEN ZUEN.

—ENBATA debekatu zutelarik, azken zenbakian berrehun edo hiru-ehun izen agertu genituen. Handik kasatu nahi zituzten herbesterratuak, aterbetuak; gose greba zen Baionan eta hor batzuk gure izenak agertu genituen firmatuz eta erranez: "aterbetu bat nere etxera etortzen bada, nik aterbetuko dut, nik babestuko dut". Eta horregatik ez genuen muga pasatzerik denbora batez.

—Orain, harreman hestuago duzula Hegoaldearekin, nola ikusten du-

"Iparraldean askotan herriaren aurka egiten dugu, herriaren usteen aurka egin behar dugu gehienetan. Iduri zait hori etsaien aurka egitea baino mingarriagoa dela..."

zu?

—Ba ikusten da indarra badela, eta bizia ere dudarik gabe. Bazterrak oso zakarrak ikusten dira, lantegiak no-nahi, hirigintza oso txarra eta horrelako gauzak, eta gobernu serio bat behar dela gauza pixka bat zuzentzeko. Bestalde, ni hona etortzen naitelarik, indartu urik itzultzen naiz, hemengo kemena ikusirik. Hemengo jendeak deusetan ez du dudatzen, ez dakit...

—Ez horrenbeste...

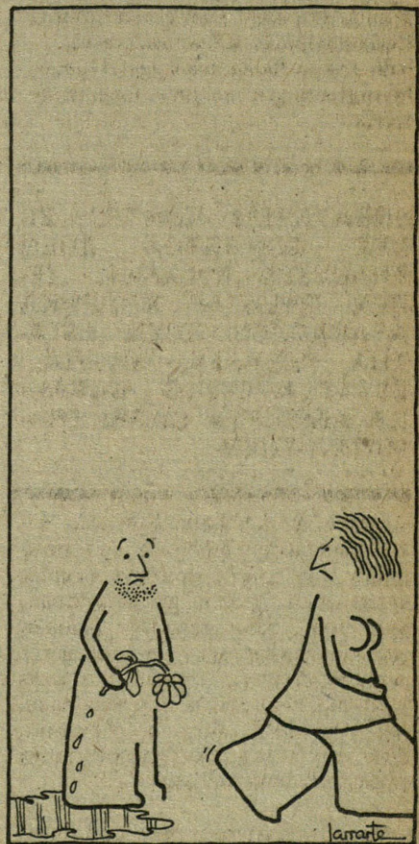
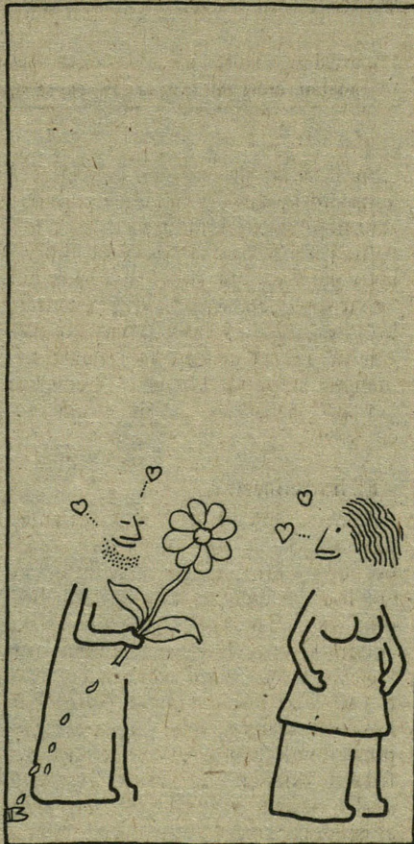
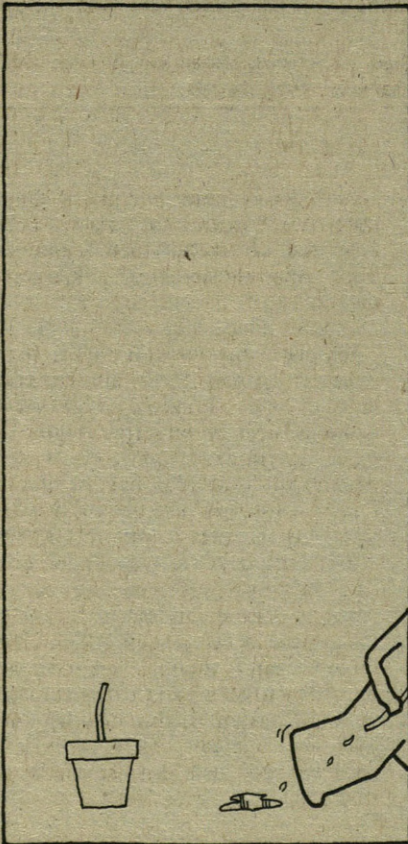
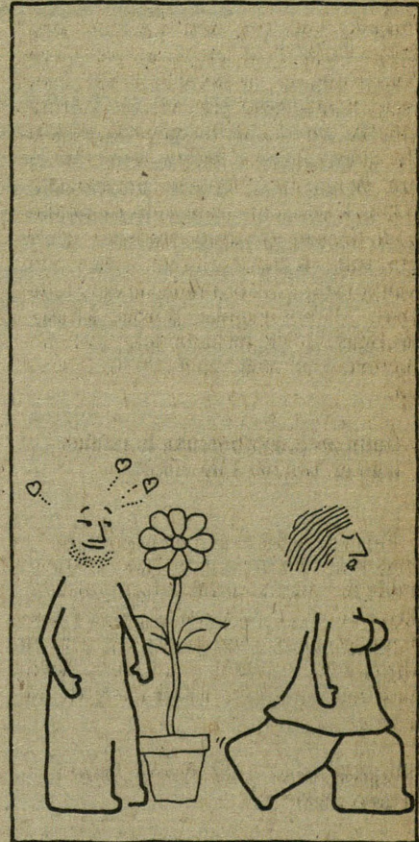
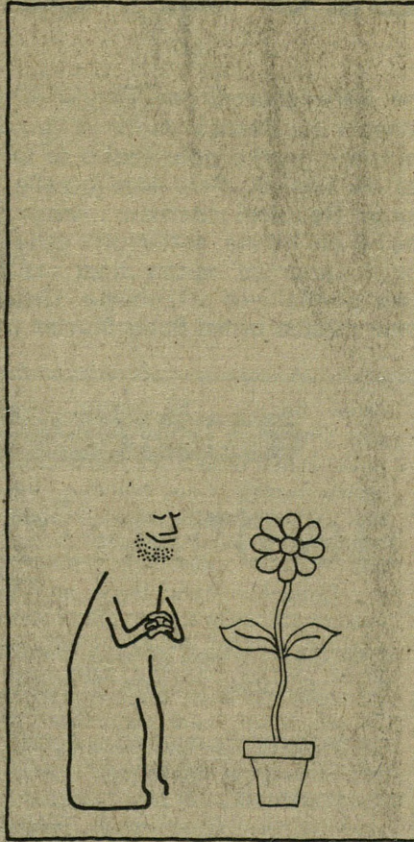
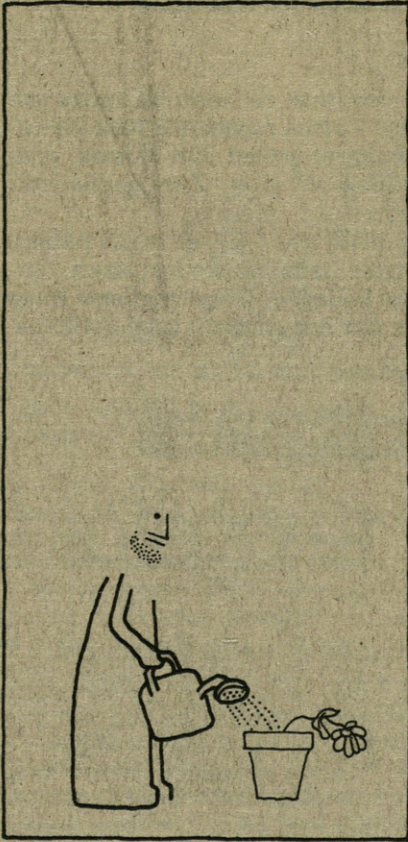
—Asko, bai. Eta hor konfiantza hartzen da. Gero pentsatzen dugu ber denboran: hauek uste dute han ere horrela dela; ez duk, ez duk berdin, han askotan herriaren aurka egiten dugu, herriaren usteen aurka egin behar dugu gehienetan. Iduri zait hori etsaien aurka egitea baino mingarriagoa dela, nahiz eta goputzez guk baino askoz gehiago sofritzen duzuen. Ez dakit, etsaiaren aurka gauza normal bat da, aldiz adiskideen edo etxekoaren aurka, ezipiritu aldetik oso gogorra da eta

nazkagarria.

—Aterbetuen alde burrukatu zinen momentu batean. Zure eritziz nola-koa izan da errefujiatuen fenomeno hori Iparraldearentzat? Integratu dira ala ez...?

—Nik uste dut integratu nahi ukan dutenek zerbait lortu dutela, adiskideak lortu dituztela eta horrela, baina gehiegi beren artean egon direnak, bistan da, ez dute lortu. Gauza negatiboak izan dira, baina esperientzia bat, historia bat, orokorki hartu behar duzu, here on-txarrekin, eta ikusi, dena dela, zer nagusitzen den, ona ala txarra; nik uste dut mila bider ona nagusitzen zaiola, eta gero-rako mesede bat izan den dela aterbetekin izan dugun esperientzia. Aterbetuentzat berdin, hango euskaldunekin hasten baitira, euskara batu bat sortu da hor eta Euskal Herri batu bat. Nik uste dut oso positiboak izan dela.

ELIXABETE GARMENDIA

BERPIZTU DA ON KOSME

Triste bizi zen gure On Kosme. Bere zahartzaroan, Zeruko Argian idazteak zemaion bizi-poza galdu zuen. Lehengo zuzendariek aldegin eta Berriek deirik ez. Intzentsu kutsua zeramatek hire irakurgaiak, On Kosme, ziotzan bere buruari; gaurko politikazko su ta tximparta artean, On Kosme, maltzurra bai, baina patxadakoak ez dik lekurik. Bere adar-jotzaile Jokinek ohi zion: Zure garaia joan eta zure giroa amaitu zen; kanta orain Requiem aeternam...Amen . Eta kito.

Hago ixilik, Jokin. On Kosme hil eta hilleta, entierrorik gabe utzi ditek eta... Eliza Nagusi bateko Erretorea baztertu nahi dutenean, "Kanonigo"egiten ditek eta Gotzaia bada, ohore hutsezko "artzobispo", mapan agertzen ez den nonbaiteko artzobispo. Gutienez bedenik, lehen mailako hilleta entierroa egin ohi zaiek. On Kosme gizajoa ordea Pater Noster triste bat ere erreztatu gabe behin betiko zulora bota ditek.

Deitu zidatek... deitu zidatek... deitu zidatek. punpa-punpaka. arnas estuz, bat batean bihotz elbarritua osatu balitzaio bezala, datorkit On Kosme. Deitu zidatek...deitu zidatek...Zer deitu dizute bada? ON KOSME ZOROKO?.Ez Jokin, ez, Zeruko Argitik telefonoz deitu zidatek eta hamabostero idazteko eskatu. Nere tentelkeriak ez dituk hik uste bezain, tentel; nere zozokeriak ez dituk hain zozo. Baina, On Kosme, bedeinkatu hori, diotzat, ni zahartzen ari naiz eta zu zahartu zara. Zahartzeak buru arintzea askotan dakar berarekin. Ez zaitut parregarri ikusi nahi jende artean; merezi diezu eta bizi zaitez patxada gogozan zure zahartzaroan. Zer eman ahal izango diezu irakurleei. Bai, horretarako dago On Kosme. Buru gaineko lau ileak gandorrak balira lez, zutiñik, tente jarrita, kukurruku hau jo dit: Zer eman? Bizi poz piskat...haize presko apur bat... alaitasun pitin bat. Biziki burukatu behar dik Euskal Herriak politika arloan; politika hutsa ez duk ordea gure Herria; gure mendi, zelai, eta itxaso Euskal Herri dituk; gure arbasoen bizitza, gure jakite eta kultura, gure hizkuntza eta ohitura zaharrak ere osatzen ditek gure Herria. Hortzak erakustea beharrezkoa duk gaur egunean; hortzak erakutsi, bai baina ez beti jateko, ez beti kosk egiteko ez eta ere gure kaleetan ohi egiteko bakarrik. Hortzak erakustea algar gozo bat egiteko eta irripar maitekor bat ingurukoei agertzeko, ongarri zaiok gure Herriari.

Bere burua jende aurrean azaltzea, atsegin zaió nonbaít gizonari. On Kosme ere, bere kaskarrean, gizona izaki eta plazaratu gabe ezin bizi. Bere urteetan, subzartarrean epel epel, etxeko ixiltasun eta gozotasunean apal apal ezin etsi... Jendean agurrak begirapen eta sentimendu onak, askotan gezurrezkoak izan arren ere, eskuratu egin nahi. Gizo-

naren miseria... Ez harritu beraz gure On Kosme berriró Zeruko Argira dei egiten diotela eta harro xamar agertu bazaigu. Gaur eguneko hitzetan, "Protagonista" dela ikusteko, begira azken udaran gertatu zitzaiona:

Igandeko Meza Jende aurrean ematen ari da On Kosme. Bat batean ezaguera galtzen du; ez du lurra jo, baina txoriak izutzeko gure soroe-tan egon ohi diren mozorro horietako bat dirudi; haize zakar batek gorra eta bera bere buru haundia darabilkiela esango nuke; jendea larritu da; Praskuk besotik heldu dio; bat batean lo zorrotik esnatu da; Pepitak kafe beroa daramaio; glin, glin, glin, irentsi eta katillua ustu duenean, hala diotza Pepitari: Anizetarekin

nahastuta amona difuntak eman zidan azkenengo aldiz horrelako kafe gozoa.

Larritu zela uste duzue gure On Kosme. Bai zera. Aho zabalka, mezetan baino debozio onez, berari begira jendea ikusteak, atsegin haundia eman zion; gizonaren miseria.

Ezaguera galtzea ez da noski eguneroko ogia. Kezkati agertu behar zuen On Kosmek; aldareko komeri hura trajedi batean bihur zitekeen; bere bihotzaren joko txar bat izan zitekeen; Ohera joan, sendagileari deitu, hori zen gizon zuhur eta burutsuak egingo zuena. Bai, bai, bazeukean On Kosmek aurreko lanik; jende artean, plaza-erdian, goiza igaro zuen. Sendagilea baino nahiago zituen bere inguruan galdezka: Patxika Txintxarri, Maxepa Txoliña, Birjiñasi Berri-tsu: Ene, On Kosme, nolako sustoa eman diguzun gero. Pasa al zaizu? Salda bero beroa hartuta, ohera joan behar zenuke. Lehenbailehen Medikuari deitu. Jolasetako gauzak ez dira gero. Abisu txar bat izan daiteke. Zaindu, On Kosme zeure burua, zu gabetanik zer egingo genuke?

Eta On Kosmeri, pozaren pozez bihotza lehertzeko zorian zuela, ez-paíñetan zorionezko lerdan gozoa somatzen zitzaion. Gizonaren miseria.

Besotik helduta, atso artetik etxera eramari zuen Jokinek bere On Kosme. Hitz guti, baina garrantzak entzun beharrean arkitu zen On Kosme: "Hitza ta pitza daren atsoen agur, gozamen eta zozokeriak utzita, zoazkit behindik etxera eta zorrozki begira ezaiozu zure osasunari. Zure osasunaren gainetik nahi ote duzu burugabeko "Protagonismo" zozo hori? Gaur egunean Euskadin ditugun jende askoren Iru-di zaitut: "Gure ta Partiduen Protagonismoa lehenbizi eta gero Euskadiren osasuna eta Salbazioa."

AROSTEGI JOK

oinharritzko euykara

biologoak gizartean

Azkenaldi hauetan jendeari biltzeko egarria ugaritu zaio; arrazoin faltarik ez du; arazo eta burutapen berdineko personak elkartuz errezago lortzen baitituzte beren nahiak.

Lerro hauetan, BIZIA, euskal herriko biologo elkartearen sortzeari buruz gagozkio. Elkartea hau Hego Euskadiko lau probintzietako biologo multzo batek eratu du; honelaz, ALBE (Asociación de Licenciados en Biología de España) alde batera utzirik.

Baditugu arrazoin garrantzizkoak elkartea hau, BIZIA, sortzeko. Zeintzu dira arrazoin horik? Lehenik, Unibertsitateko Lizentziatu mailan eta lanari buruz ez gatoz Profesional Kolegioekin bat. Nahiz gaur egun Kolegio horik aurrerakoi bihurtu, guri tokatzen zaigunak bere barnean adar gehiegi biltzen ditu (Colegio de Licenciados y Doctores en Filosofía y Letras y Ciencias) eta bakoitzaren arazoak erabiltzeko orduan oztupo larria gerta daiteke. Bestalde, jende askorentzat, Kolegio hauk, lehenengo erregimenaren adierazpen bat bezala dira.

Zergatik sakabanatu gara ALBEtik? ALBE beraren erregional egitura zerbait autonomista zen, baina Madrilekin lotua zegoenez, bere organizatze nahia moteldua aurkitzen zen. Beraz, autonomia eta antolaketa baten beharrean, ALBE-ren barnean erregio eta nazio bakoitzerako elkarre independenteak ateratzeko ideia sortu zen, geroztik onartua izanik. Organizaketa berri honek bi elburu zehatz ditu: Bere egitura eta ekintzak bizitu, eta ingurune bakoitzari herstuago lotu. Bereziki, BIZIA-ko biologoek Euskadiko bizilagun edo euskaldun bezala, hemengo egoera berezia nabari dugu eta berari dagokion gure eginbeharrak jabetzen gara.

Honelaz sortu da BIZIA, Euskadiko biologoen nahiak babestu eta gure eginkizunak zehazteko.

Une honetan Espainiako beste biologoekin bat arazo berdinak badiugu: Estatuaren egitura politiko eta administratiboetatik datozkigunak. Horregatik eta gure arazorik nagusi-ena lanarekikoa dela ikusiz, aurtengo abenduaren 8,9 eta 10ean, ALBE, BIZIA, eta Kataluniako eta Galizia-ko elkarteek eraturik, "Biologoen Estatuko lehen Simposia" ospatu da Bartzelonan. Bertan gai hauk erabili dira:

- 1) Biologoen eginkizunak, lan motak.
- 2) Biologo elkartearen eratze eta beren harremanak.
- 3) Biologi ikaskuntzak.

Guzti hauetatik iharduteko Biologoek parte har dezaketen lan sail guztiak aipatu dira: 1) Osasun zerbitzua 2) Nekazaritza, abelzaintza eta arrantza 3) Inguruaren taxuketa 4) Industriegintza 5) Ikerketa lanak 6) Biologi irakaskuntza eta didaktika (EGB, BUP, COU, Formación Profesional, Unibersitatea, Post-Grados Hezketa, Asesoría científica. Hurrengo batetan guzti honetatik zehazkigo berri emango dugu.

LABORANTZA ETA EKOLOGIA

Berrikitan, Donapaleun, Mende Berri taldeak muntatu du bi egunetako informaldi bat. Egun horietako gaia doi berezia, orain arte aipaldi bakar bakarrek hunki dutena iparraldean: Ekologia. Muntatzaileek, lotsak urrundurik, gizon ezagun famatuari dei egin zioten, eta beren arteko zuten Brice Lalonde, Frantses ekologista, hainbertze lanen sortzaile.

Ekologia sailean nola kasik oro errateko diren herrialde honi doakoz, eta, nola oro batean ezin aipatuak diren, egungo laborantzari dagokion ekologiari mugatuko gara. Donapaleun mahain inguru bat antolatu zuten gai horri buruz, euskal nekazari zenbait eta ekologiaren arduraturik dabilzanetarik elkarturik. Mahain inguru horren oihartzun doazela ondotik datozen lerrokada hauk.

Iparraldeko laborantza eta istoria apur bat

Diogularik iparraldeko laborantza, soro edo alor zabal luzeetan pentsa bageneza oso oker egongo ginateke; era berean Frantzia garaian ikusten diren bezala etxalde goro eta industrializatuekin, nekazari teknikalariekin pentsa bageneza. Iparraldeak ezagutzen duen nekazaritza besterik da. Usuenik, baserri tipiak, 10-20 hektarea heinekoak, bakoitzak ontsalaz familia bat bizi eratzen duena. Horrelakoak badira anitz. Herrialde gehiena laborantzari bihurtua egon batzaio aspaldi luzean. Tarteka marteka etxalde tipiakoak ere darduskegu, hala nola 5-7 hektareatakoak edo eta etxalde handiagoak 30-40-50 hektareekin. Donapale eskualdean, arto egiteari emanak zaizkion ordoki zabal luzeek bertalde, la-

borantza gehiena ardi, behien, hazkuntzari loturik dago. Trenpu txar turik dabilen nekazaritza honen arazoak ulertzeko, goazen ba zenbait urtez gibel kondairan.

1956 inguru horretan, hasten da mekanizazio sartze herabe bat. Orduan agertzen dira lurraldeetan lehen belar ebakitzailak eta lehen traktoreak; ordurarte eskuz egiten ziren lan guztiak.

1960 aldera agertzen zaigu "Crédit Agricole" Frantziako laborarien banketxea. Diru prestaketak interes apalean egiten ditu. Sos eskasarengatik tresnatzearen urrats nekea eman zezaketen "Crédit Agricole"-aren bidez. Laborariek erdiets dezaket diruketa eta tresnaketak ordudunik ezagutzen ditu jauzi zoragarriak.

Baifian, tresnatze honen aintzinenapen izugarriak, laborarien gastuak ere lazgarri haunditu ditu, ez baita aski tresnak erostea, goiz edo berant ordaindu egin behar baitira. Gastuen gehitze honek, produzioaren gehitza daramatza laborariak, tresnarik ez zeukaten denborako produzioak ez baitie orain behar orori erantzuten.

Laborantza, diru indarraren peko

Gaurko laborariak oztopo frango

gaunditu behar du bizitzera heltzeko, lehengo bizitzaren ekilibrioa hautsirik delakotz. Nekazari batek, ez da aspaldi, hauxe esan zidan: "lehen, traktore eta deusik gabe honetara hiltzen guntian, eta orain, ez gutik laboro hiltzen". Produzioaren emandatzeko beharrak, laborarien lana ainitzez gehitu du. Oraindik, ez litza-teke gaitzik lanaren bortsaz Bankoari zorren ordaintzerat hiltzen balira, bainan zenbait eta zenbait dabil-tza heldu ezinean.

Gainerat, produzioaren gehitza honek erakar baleza etekin gehitze bat. Ez eta ez! holakorik ez! Etekin garbia atertuz, lehen beza inbertze egiten dutea? Zergatik? Gas-tuak edo ordaintzak ere hor direla-kotz, handiegi direlakotz etekin gar-bi on bat uzteko. Laborari handie-nak bakarrik hiltzen dira ordaindu beharrak ordaintzera, lein batetako diruaren ateratzerat.

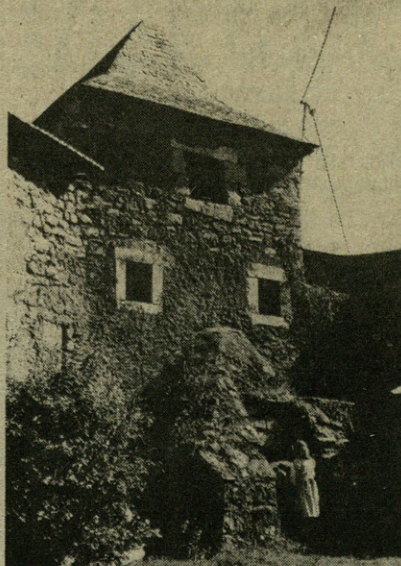
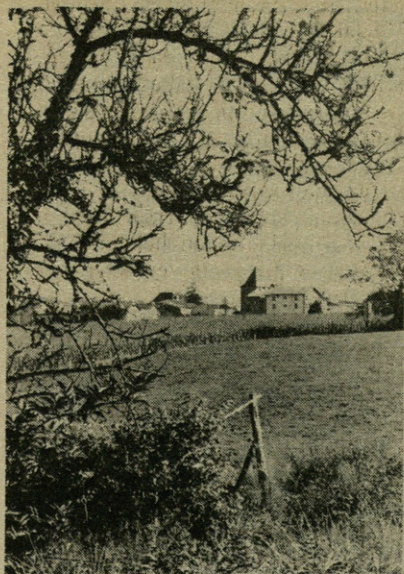
Ikusi behar da baita ere iparraldeko laborantza ez dela bere baita-rik bizi gehienetan. Anitz eta anitz etxaldeak zutik diraute handik edo hemendik diru bitartez laguntzen za-ielako; laborantza asistitu bat dauka-gula, zergatik ez aitortu? Adibidez, zenbat baserri ez ote dira bizi aita-ma zahartuek beren zahar sosa hun-kitzen dutelakotz.

Orobat, tresnatzeak eta moder-nizapenak lana aisetu dukete labo-rariari; bainan, ezin gordea dugu, la-na emendatu, zorak sortu, "em-prunt" handiak eginerazi dizkiola. Ezin bizia aspaldi sendi dute labo-ra-ri ttipi eta erdikoiek. Errendamentu-aren gehietzeko kurtso zoroak norat ote daramazki?

Naturelezaren ekilibrioak hausten

Errendamentuaren eta produzio-aren gehitzeak badauka oraino bertze ondoriorik, eta hauk, luzarat, ez bai-tira izango mendreenak: naturelezak bere baitan dituen arauen nahasketa.

Lurrak, gero eta mozkin hoberik ekar lezan, uhanoz eta onkailuz zer-nahi irentsi behar du. Lurraren ahal orotaz behar da baliatu. Zer egiten den? Lurra indarkatzen eta bortsatzen dela, pozoinaz bazter guztia ematen zaiola, zer irabaziren erdies-terat goaz? Biharko, lur higatu eta pobre dukegu saritzat. Bertalde, joko horretan jostatuz etsaiak berak azkartzen dira; adibidez, zenbait urte honetan dakusagu landare gaitzko-berri bat sorotan, "la Patina" edo "haurria" izendatzen dena, eta onkai-lu artifizialek dakartena. Alta, laborariak ez dira aukera baten aro-an, ezinbertzeak mugatzen ditu ho-

rrela obratzerat.

Bergauza gertatzen da kabalekin. Honi ere, lehen baino mozkin gehiago ilkitzen zaie, baina ez dira orentziarik lehen bezain azkar, sendo eta jasankor. Zerbait badela zuzen ez doanik denek aitortzeko, frogatzat hor daukazu kobaleen eritasun, ilortzea, e.a....

Laborantzak badituela bere ekilibrioak agertzeko, ondoko zer hau aipatu nahi genuke: Britainian, zerraliak edo hesiak, soroak bereizteko behartzen zirenak aurtiki dituzte. Azken lau urte hauetan, herrialde horrek ezagutu ditu bi urte idorte eta bi urte eurite, makurgarriak. Zerbait espezialistek erakutsi die hesi horien aurtikitzeak zetozeala desekilibrioak. Dohatsuki, gure iparraldean ez gara hortaratuak, baina, horra zertsu diren naturalezaren ekilibrio ezin hunkiak.

Biologiako laborantzaz

Ekologiari hunki diogunean, biologiako laborantzatik ez gara hain urrun. Lehen erran beharra, mendiko laborantza ere biologiakotik urruntzen ari dela; alta luzaz, bertzenik ezinaz, aski hauzko egonik; Olabarrian ez zatekeen tresnarik erabil eta berant horra dira onkailu hedatzeak. Gaur, tresnak badoaz partargune edozeinetarat!

Zirudienez, biologiako laborantza Iparralderako irtenbide zatekeen. Ikusten dugu zoritxarrez nehor gutti interesatzen dela eta oro kimi-bideei bihurtzen zaizkiela. Ez jakinaren edo ezinbertzearen seinale? Arrisku handiak ezin daitezke noiznahi har, eta biologiakorat itzultzeak aldakuntza ikaragarria ekar liezaioke laborariari, segur handiegia.

Bertzalde erran dezagun, biologi teknikak berri berriak direla eta nolaz ez onar laborari hark zioena: "biologiako laborantzaz, profeta anitz ikusi diegu, baina gutxi frogatu hunik eman deikegunik".

Norat doa Iparraldeko nekazaritza?

Ikusi dugu nola tresnen sartzearen ondotik, desekilibrioak agertu diren nekazaritza honetan. Bortxatu behar izan dira kabalak, lurrak eta gizonak, usu hau esklabo bihurtzen zirela. Beti, gero eta haboro behar horrek eraman gaitu gaur ezagutzen dugun egoerarat: ez dira gehiago emanditzen ahal ardi-behien zenbakiak, itotzeko heinerat hurbiltzen ari baikara. Ez da beraz, jarraitzen ahalgo sekulatan produzio gehitze hori. Zer gertatuko den? Hain segurtipienak ahulduko eta hilen, handiak horien jatez akzartuko direlarik!

Azken aipaldi bat ekologia eta ekilibrioaren arazoari. Lehen, elgarren eskuindar beharragatik, laborariak bazuten harreman asko eta lokarri beren artean; hauzko elkartu egitea, ziren arta-xuritzeak, ogi-joitetako, ote-ebakitzeko, etab. Gaur egun, behar ordu horik urtu dira, eta tresnak etorri dira. Laborariak ez dute gehiago lehen bezala harremanetan sartzeko estakururik eta sozial bizi-tze askozak pobreako zaigu konpantzia zolatan.

Euskal laborantzak ezagutu ditu azken hogoi urte hauetan izugarriko aldaketak. Ondorengo urteak dituzke hil ala bizikoak. Ekilibrio berrien ediren behar gorrian dabil.

XINABERRI

ZEHATZ

**ZIENTZIA SOZIALEN
EUSKAL ALDIZKARI**

(Bi hilabetetik behin plaza-tuko da)

Zuzendari: Antton Ibarguren, jurista.

Idazkari: Karmelo Arroia, soziologoa.

Zenbaki honen gai nau-gusiak:

Andolin Eguzkitza: "EUSKARAREN IDEOLOGIAK" DELAKO SAIOAZ KRITIKOKI.

KLaudio: 68KO MAIATZAREN INGURU DIBAGATZEN.

Joxe Martin Apalategi: HAUTESKUNDE LEGISLATIBOAK IV. ETA V. ERREPUBLIKA FRANTSESETAKO KONSTITUZIOEN PEAN.

LABen KONGRESUAREN INGURUAN

Mario Onaindia: TXABI ETXEBARRIETA, IN MEMORIAM.

Salneurria: Ale bakoitza: 150 pta.

Urteko harpidetza (sei ale): 750 pta.

Zabaltzaile: J.F. Jaka (Bilintx liburudenda). Fermín Calbetón, 30

Donostia. Tel: (943)41-09-30

ALA BAI, ALA EZ, ALA ZER?

Azilaren azkenengo egunek Euskal Herria dardar jarri zuten. Gipuzkoako Edukazioko Delegatu ordezkoa bahitua izan zela aldarrikatu zuten komunikabide guztiek.

Aspalditik utzirik zituen bideetatik abiatu da berriro ere Terrorismoa. Terrorismoa itsua; terrorismoa kaltegarria. Demokrazia jaio berria hondatzeko arriskuan jartzen duen terrorismoa.

Hainbat jende eman zuen bere eritzia bahiketari buruz. Gehienek kondenatu egin zuten bahiketa. Ontzat inork ere ez zuen eman; publikoan behintzat.

Abenduaren batean, ostera, zera ekarri zuten egunkariak lehenengo orrian: "Crespo bahitua Madrilén liberatu zuten atzo". Eta ondoan "Apirilean ikastolei emateko zen dirua (290 milioi) atzo eman zien ikastolei".

Mota guztietako ideologi politikoak esan eta esan ari dira terrorismoaren bideetik ez dela ezer onik lortzen. Bide parlamentaritik, ostera, guztia lortuko dugula. Hetxoek, ordea, gauzak aldrebes gertatzen direla esaten dutela dirudi. Bide parlamentaritik ez da baliodun ezer oraindik Euskadira ailegatu. Ez Frantziako parlamentuak ez Espainiakoak ematen diote ezer Euskadiri. Norbaitek esango du akaso Espainiako parlamentua berriegia dela oraindik patxadazko zerbaite emateko; baina Frantziakoa ez da horren berria; eta ea zer eman digun?

Terrorismoak, ordea, ezer onik ez dakarrenak, bai, ostera, hamaika kalte, lantzen behin (azilaren azkenengo egunean, adibidez) gauza onen bat ematen dio Euskal Herriari. Apiriletik ikastolena zen dirua, baina sekula ematen ez ziena, ikastolei ematea

lortu du terrorismoak Crespo Jaunaren bahiketaz. Izan, gauzak erlatiboak dira; zeren askorentzat ikastolei dirua ematea eta antzerako gauzak egitea okerreko bidetik joatea baita. Ikusmirak asko kontatzen du ona ala txarra zer den erabakitzeko.

Zertarako, bada, horrenbeste hitz alperriko, gero hetxoek jaten badituzte hitzak? E.A.J.ren inizatibaz Bilbon egin zen manifestazio muntro hark terrorismoaren alde kontra egin zuena baino gehiago egin du terrorismoaren alde Cresporen bahiketa dela medio ikastolek zor zitzaizen dirua hartzeak. Galde, bestela alderdi politikoetan ez dagoen edozeini!

Ezpainian U.G.T.-k eta CC.OO.-ek terrorismoaren kontra egin zituzten manifestazioak orduan ere nahiko erridikulo izan baziren, Crespok erridikuloago utzi ditu.

Eta, zergatik U.C.D.-ko gobernuak eman ote zituen diruak Crespo jauna liberatu zuten egunean? Antz ematen du E.A.J., P.S.O.E., P.C.E. eta beren kideak eta CC.OO.-ak eta U.G.T. desprestigiatzeko egin duela.

Ez da zuhurra izan behar Cresporen bahiketa eta ikastolei dirua ematea erlazioatzeko. Eta terrorismoaren kontra egin diren manifestazioez bat egiteko.

Halaber, ikastolen dirua Euskadira ekartzeko alderdi maioritarien egin dituzten jentioak hutsak izan direla gogorazazteko eta Cresporen bahiketa zeharo efikaza izan dela konturatzeko.

Euskadin gauzak diferentegertatzen dira. Jakitunen ustetan terrorismoa plaga bat izanik Euskal Herriari mesedeak egiten dizkio.

JULEN KALZADA

Aiherkunde: Venganza
 Algara: Carcajada
 Altxor: Tesoro
 Araka(tu): Examinar(—ado)
 Astin(du): Sacudir(—ido)
 Aurrendari: Precursor
 Bakan: Espaciado
 Darrai: Jarraitzen da
 Dolumin: Pésame
 Egoiliar: Residente
 Ele: Palabra
 Epel: Templado
 Errenkada: Fila
 Gandor: Cresta de ave
 Garun: Cerebro
 Haboro: Más
 Haurraldi: Gestación
 Haurride: Hermano
 Hausnar(tu): Reflexionar(—ado)
 Herabe: Tímido
 Hogoi: Hoge
 Ihintz: Rocío
 Ikusmira: Punto de vista
 Irri: Burla
 Itzal: Sombra
 Izerdi: Sudor
 Izu(tu): Asustar(—ado)
 Jauzi: Salto
 Jazo: Suceder(—ido)
 Jin: Etorri
 Kirats: Mal olor
 Kuku: Cuclillo
 Langa: Barrera
 Larri: Adulto
 Lerdén: Gallardo
 Loki: Sien
 Mahukebaki: Inclinars(—ado)
 Maratila: Pasador de madera
 Mendre(tu): Debilitar(—ado)
 Mentura(tu): Arriesgarse(—ado)
 Mingarri: Doloroso
 Mordo: Cantidad
 Ohi: Costumbre
 Oren: Ordu
 Osa(tu): Completar(—ado)
 Oza oza: Con dificultad
 Sorketa: Concepción
 Trebe: Hábil
 Truke: Cambio
 Umant: Héroe
 Urmahel: Estanque
 Uzkaile: Dar vueltas
 Zabarr(tu): Abandonarse(—ado)
 Zapero: Comida revuelta
 Zemaion: Ematen zion
 Zilbor: Ombligo
 Zin: Juramento
 Zuhur: Cautó
 Zuku: Jugo
 Zurikeria: Hipocresía

xirula mirula

Lan honen berri ematerakoan edo eta lan honi buruz mintzatzerakoan, Imanol Urbietta bera —Imanol gizona, musikaria, ikertzailea, saltseroa, frakasoiz josia— ezagutu eta kontutan hartu behar da, bera baita metodoa ulertzeko bide egoki eta bakarrenetakoa (Ikus Z. Argiaren 785. zenbakia).

XIRULA MIRULAren aurkezpena

Bere ikasle —haurtzaroa— eta irakasle izatearen arteko burruka dialektikoa agertzen digu Imanolek une guztietan: ikasle zelarik, irakasleek ase ez zioten ikasteko gose-egarria, beharra eta nahia dauka buruan; irakasle lanak eman dion ziurtasunak bultzatu du artesianazko lan bat zabaldu eta "serien" ematera.

Metodoari dagokionez, lehen ai-

Imanol Urbietta

patu dugun bezala, artesianazko lana dugu; Zarautzen zehazki, han zegoen zulo bat bete nahiak —musika eskolaren eza eta nahi horrek sortu dituen zuloak— kontserbatorio klasiko bat nahi ez izatea, e.a.— ikertzean eta betetzen sortu zaito Imanoli metodo hau argitaratzeko beharra. Xirula Mirula ez da musika ikasteko egingadako metodo soil bat bakarrik ez da musikaz asetzen, musika arloa ez baita helburua, ikuskizun guztiri buruzko kuriositate, nahia eta beharra haurren baitan sortzeko eta haurra estimulatzeko bidea baizik. Egutero aritzeak sortu duen "puzlea", ordenatuz, zati bakoitza bere lekuan jarri nahiz, berpentsatuz, berrikusiz,... horrela esperientzia teoria bihurtu da; berak, egileek planguntzaz, taupadak eta hitzak lotzen jarraitzen dugu" eta beste esaldi honetan ere "oso da interesgarri fone- ma guztiak ahalik eta garbien esaten saia daitezen, batez ere euskara- ren aparteko s, z, tz, ts, eta tx; horrela gure hizkuntzak duen musikalidadea ezagut eta dasta dezaten olerki laburrok erreizitatean".

Beraz, praktika da nagusi Xirula Mirularen filosofian; Zarautzen, une berean eta leku guztietan egongo den (litzatekeen) Jainkorik ez dagoenez gero, tresna bat egin dute praktika hori beste lekuetan eman

dezaten; "ez dezagun inoiz teoriarik aipa bat batean ezin bada osotu eta praktikaz aberastu. Izan ere, adin honetako eta beti ere "sentitzea" da nagusi musikan" — eta bizian ere erantsiko nioke nik Imanol eta Lutxi esandakoari —.

Gehienetan, larriek, pertsona helduek haurrentzat egiten dituzten kanta eta ipuiek halako paternalismo eta "borondate ona" adierazten dizkigute; haurrek biziari buruzko balorapen helduak kantatzen dizkigute eta Euskal Herrian... amnistia, ikurriña, presoak, aupa gizonak eta "ramonada" guztiak errenkadan botatzen dituzte bereziki, gurasoak pozez betetzen dituztelarik.

Xirula Mirula metodoan berri- z, pertsona larri bat aspertu egiten da, "infantilak" baitira kanta eta bertsoak... Oraino ez du notari k ezagutzen, ezezagun zaizkio pentagrama eta gainerantzeko ikurren funtzioak, baina bere lauzpabost urte- tan gai da ingurugiroak konstante- ki eskaintzen dizkion musika doinu

Lutxi Manzisidor

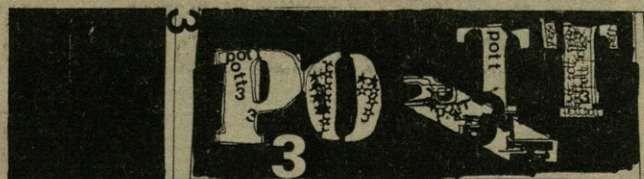
mugigarriak xirulaz birkreatzeko".

Bai, esperientzia luze eta sakon baten ondorioa dugu Xirula mirula; batek kezka izugarri bat dauka; Posible ote den Imanol bat ez dagoen lekutan horrelako lan bat egitea...Ez, ez da batere erraza izango irakasle egokiak aurkitzea edo eta prestatzea, borondatea ez baita aski kasu hauetan eta metodoa ulertzea problema ez bada, horrek ez du esan nahi metodo hori aplikatzea gauza erraza denik.

Barka beza Lutxi Manzisidorrek artikulutxo honetan bere lanari dago- kion aipamena ez egitea, baina egia esan ezagutzen ez dudanaren berri ematea nekagarri zait.

1) dioten bezala

XALBARDIN

pott bandaren blaga

"Liburu dendetan ez diote harrrera onik egiten, etekin laburra uzten baitu bere merkean, eta euskaraz idatzia egonik ez baitu serbitzen alfabetatze lanetarako ere..."

POTT aldizkariaren hirugarren zenbakia (hirugarren zenbakiaren hirugarren alea alegia) kaleratua da iadanik. Aurreko bi aleetan baino presentazio xukunagoa du; prezioa ere 100 pezetatara igo izan dute. Edoze-lan ere Euskal Herrian (euskaraz nahiz erdaraz) argitaratzen den literatura aldizkariarik interesgarriena da, dudarik gabe. Literatur kreaizioaren, entsaioaren eta umorearen artean ari da eta inkonformismo eta berriztatze aire fresko nabarmen batzu aipatzen ditu. (Donostian irten den Oh Euzkadi! aldizkariak ere joera

berau darrai eta Pottarekin konparatu daitekeen bakarra da). Euskadi Ofizialari uko eginez eta planteiamendu orijinal eta berri batzu aurkezturik presentatzen zaizkigu beraz.

POTT banda delakoa sei partaidetik osatzen dute: Jimu, Jon Juaristi, Ruper Ordorika, Bernardo Atxaga, Manu Erzila eta Joseba Sarrionandia dira. Aldizkariako idazlanak, hala ere, anonimoak dira. Beren POTT BANDAREN BLAGA honek 32 orrialdeetan zehar honako gauzok irakurri ahal izan ditugu:

"Kazetatxoak" delako orrialdeetan printzipio, kritika eta gauza labur, solte batzu azaltzen dira argitasuna eta ironiaren artean. "Ni Hlaunditzean" ipuin poliziako beltz on bat da. Gero "Emilio Cao-ri buruz" delako artikuluan kantante gailego folk zeltiko hontaz idazten

da (laster errezital batzu emango ditu Euskal Herrian zehar). Gero "Huts" delako texto bat eta James Joyce-ren pasarte bat itzulita. Hamai-kagarren orrialdean poloniar literaturari buruzko entsaio bat (bigarren hirugarren Pottetan hasitakoaren iraupena). "Hautapen Literarioak" delako sailean Bilboko lau poetaren (Luis Cosme Cubas, Jesus Etxezarraga, Ignacio Ezquerria eta Emilio Sagasti Barrenetxea) poema bana transkribitzen da. Gero liburu biren (La poesia irlandesa eta En lugar del hijo) aipamenak eta hainbat poema irlandar zaharren itzulpena. Erdiko bietan Slawomir Mrozek poloniar idazlearen Elefantea deritzan ipuinaren itzulpena agertzen da enmaketazio orijinal eta oso polit batez. Ondoren Luis Mendez-Ferrin poeta eta narradore gailegoaren Roi Xordo poema luzea agertzen da bi bertsioetan (gailegoz eta euskaraz). Gero Pere Ginferer katalanaren "Sistemas" delako poema espainolez. "Max Aub ene hiltzailea" deritzan ipuina, hogeita hirugarren orrialdean, umore beltzekoa da. "Iluntzeko autobusa orduko" narrazio geldo bat da Jon Casenave "special star" da ale honetan, bere hiru ipui beltzekin. Azkenekoa entsaio serio bat da. "Itzulpena ala traizioaren praktika" deritzana, literaturari buruzko erreflexio bat, euskal literaturari buruzko hainbat arazo planteiatzen ditu eta, batez ere, itzulpenen eskasiarena. Bestalde, esan beharra dago aldizkari guztian zehar, maketa (Patxi-Txiki) eta marrazkiak (Mariano Arsuaga eta Jose Luis Longaron) oso onak direla, figuratiboak eta tatxistak.

Hainbat planteiamendu interesgarri dakartza POTT BANDAREN BLAGA honek. Euskal Literatura ofiziala arbuatzea ez ezik, errebindikazio bat ere egiten da arras interesgarria: itzulpenen errebindikazioa.

Hala ere oraindik argitaratu gabe dute (arrazoi ekonomikoak medio agian) aspaldian prometituta zuten arren. T.S. Eliot poeta amerikanoaren Lau Quarteto delako obra Gabriel Aresti-ren itzulpenean. (Oraindik argitaratu duten liburu bakarra Bernardo Atxagaren Etiopia da). Jakin izan dugu, halaber, Pott banda desagertzeko arriskuan dela, situazioaren degradazioaz gain barne etendurak ere agrabatu egin baitute batasuna. Sortu izan dira iadanik, Pott-lan-gile eta Pott-aristokratika eszinditurik. Tronpeta Faktion eta Alboka Army Faktion. Superabertzale Erotikoaren Komitea eta abar. Hala ere ez da oraindik Pottentzia-Ajentziaren albiste hau konfirmatu eta ez da ziur egia den ala errekurso literario bat.

AZTERKETA FORMALISTA BI

Angel Zelaietak, mailabiarra eta Anaitasunako zuzendari ohiak, liburu interesgarri bat zuen argitaratua Gabriel Arestiren figurari buruz (1). Obra hori biografikoa zen batipat. Orain beste liburuxka bat argitaratu du (hau ere Kriselu editorialean) eta FORUAK ETA EUSKAL LITERATURA deritza. Titulo hau ez da egokia barneko idazlanen sentidoa ez baitu argi adierazten. Izan ere, liburua azterketa literario desberdin bik osatzen dute. Bata, ARRESE BEITIAREN FORUZALETASUNA izendatzen da eta Aita Onaindiaren hitzaurre baten ondoren otxandiar olerkari horren "Kantu Errikoia" (2) arakutzen dira. Bestea, PEDRO ASTARLOAK LONGA JENERALARI EGINDAKO ESKEINTZA deritza (3) eta texto aski ezezagun baten funtsezko ideologia ikertzen da. Bi idazlanok badute foruekiko zirikusirik euskal giro dezimononikoak baitira eta garai hartako ideologia foruzale eta prena-

zaionalista isladatzen baitute.

Angel Zelaietak azterketa biotan metodo formalista darabil, hau da, estrukturalismoak sortutako metodoa. Lehenbiziko idazlanean, Jakobsonek fonetika alorrean proposatutako

eta Greimasek semantikan aplikatutako binarismoaren metodoa erabiltzen du batez ere, Felipe Arrese Beitia baitan guztia sistema koherente batez aztermateko. Bigarren testoa aztertzeko Greimasek estruktura literarioak analizatzeko metodoa erabiltzen da, zeinaren arauera sei aktante ikertzen diren, eta kasu honetan destinatarioa delakoa bilatzen da batez ere. Orohar, beraz, texto bion azterketa semantiko-formalista egiten da.

J.S.

(1) GABRIEL ARESTI. Angel Zelaieta Kriselu Ed. Donostia, 1976.

(2) OLERKIAK. F. Arrese Beitia. Euskaltzaindiak Ed. Bilbo, 1956.

(3) URTECO DOMECA GUSTIJETARRAKO CATECISMUA. Fr. Pedro Astarloa. Bilbao, 1818.

JAKIN
EUSKAL KULTUR ALDIZKARIA

Hiruhilabetero JAKINek eskaintzen du: monografiak, azterketak, gaurko gaiak.

Oraingo zenbakiaren gai nagusia: FILOSOFO BERRIAK

Kolaboratzen dute: Andonegi, Xabier. Azurmendi, Joxe. Etxezarreta, Erramun. Knörr, Endrike. Muxika, Luis Mari. Pagola, Manolo. Sudupe, Jon. Torrealday, Juan Mari. Zalbide, Mikel. etc.

800 pta. urtean. 250 alea. Eskabideak eta harpidetza: Gral. Mola, 23, 1. Donostia. Tel: (943) 27. 17. 13.

erdi-putz

BATZUK, BETIKOAK,
HITZ EGIN ZUTEN...

GLUK "PASSO" TIO
GURETZAT "ROILO"
HAU "DEMASSA" DUK...

ETA GARBI BEGO, KONS-
TITUZIO HONI EZETZA
TERRORISTEK BAKARRIK
EMANGO DIOTELA!!..

...ASTAKERI ASKO ESAN ERE BAI...

TERRORISTAK,
KONSTITUZIO HONEN
BELDUR DIRA, NOSKI...

ETA EGUN HOSPET8UA iRITxi ZENEAN...

...ES DE SEÑALAR LA PARTICIPACION TOTALMENTE MAYORITARIA EN EL DIA DE AYER....

2222 2222

"ESTE ENTRAÑABLE DIA
EN EL QUE LA LLAMA DE
LA DEMOCRACIA, ROMPERA
LAS TINIEBLAS DEL TERRORIS-
MO, SEPARATISMO" (ETA ABAR)

HAU NOSKI ERRESULTATUAK
JAKIN AURRETIK...

(PASSA TIO!)

BENO, NOSKI
ZEGOEN BEL-
DURRAREKIN...

BAI NOSKI,
ETA ABSTEN-
TZIO TEKNIKOA
IKUSIAZ....

BAINO, ERRESULTATUAK JAKIN
ONDOREN...

GU GARAILLE.
EZETZ ?? BEGIRA:

$$34^{\circ} 9' 33'' = \bar{X} + 3x^2 + 4y^2 + z$$
$$= \frac{56^{\circ}}{3} \times \log x^{12} = \frac{2}{3}$$
$$4.9 \pm 1 \times (\sqrt{66^{\circ} 33'' - 32.1^{\circ}}) =$$
$$6 \sqrt{2.17} \times e^{\frac{1}{2} \times (\log 4 \times 73^{\circ} 53' =$$
$$2.3) \times \sqrt{4\pi n}} \times (\log 3)^{\frac{1}{2}} =$$
$$\frac{200}{2} \% = 100\% - 1\% =$$
$$= [99\%] \text{ BAIETZKOA}$$

c.g.d.

BAI FELIPE BAI
HURRENGO NOBEL
SARIA HIRETZAT, IXILIK
EGON HADIN BESTERIK
EZ BADA ERE
MATEMATIKETAN
NOSKI.

MARTIN:
207.305 TERRORISTA
GEHIEGI EZ OTE, HIRETZA
BAKARRIK ??

BUMM

zirrikitutan

demasié

Ohetik altxatzen naiz. Leihotik begiratzen dut, ixiltasunak eskolara joan behar dudala gogoraerazten dit, eta halako nahigabe bat sortzen da nire gogoan.

Autobusaren parada abiatzen naiz; autobusean betiko txorradak adituko ditut:

—“¿Tienes un cigarro?”.

—“¿Qué tal con el “Chaval”?”

—Yo estuve en Hollywood, oye, eso es un *demasié*.

UF !! Berriz ere hitz nazkagarri hori, hizkuntzaren dejenerazioa, eta pertsonaren dejenerazioa. Dirudun jendearen hizkuntza mamitsua, hau, egunero 2 milioi aldiz entzutera kondenatua nago.

Halako hizkuntza erabiltzen duen jende guztiak aurpegi berdina dauka, erropa berdina jaten ditu, ohitura berdinak, ideia berdinak. Patroi berdinetik ateratako muinekoak dira, seriez, eginak, elkarren arteko bereizi-

tasunik gabekoak. Normala den bezala, ez dute euskararik mintzatzen, euskara ez da “ligatzeko” hitzkuntza bat, beraiek nahiago dute erdaraz “ligatzea”

Nirekiko, txarrena ez da burjes ttipiek erabiltzen duten hizkuntza izatea, baizik eta baserritik irten diren neska-mutilek hizkuntza hori gutxiago ez izateagatik erabiltzea. Modernoa izateko hizkuntza hori erabili beharra dago, bestela ez zara modernoa.

Azkenik, nahi baldin baduzue moderno izan, hemen daukazue roiloa aurkitzeko beste beharrezko baldintzak:

NESKARENTZAT

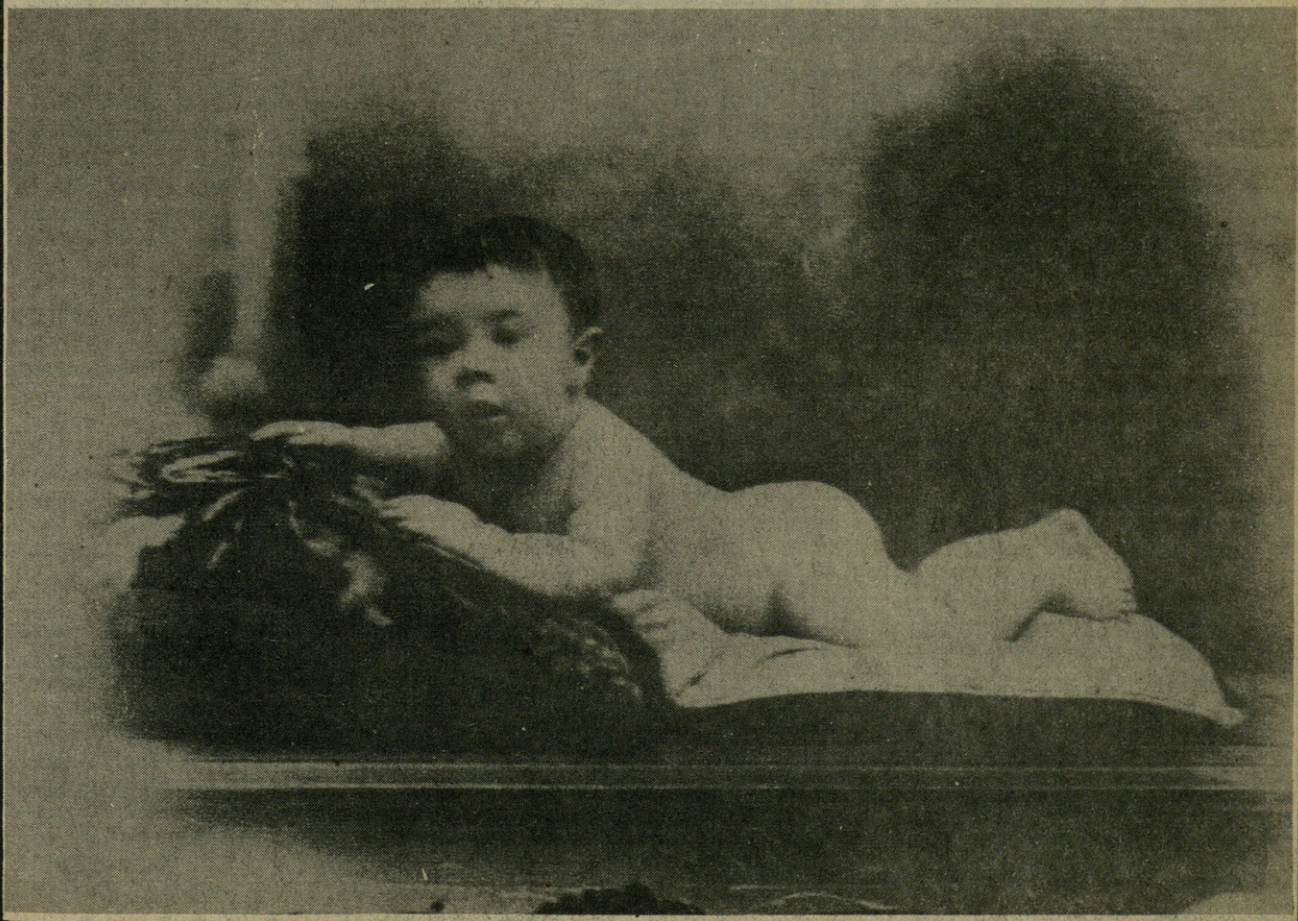
- piojo bat
- takoizko zapatak
- erropa asko
- makilaia boltso ttipi bat
- lehengo hizkuntza
- Donostiako “pub” guztiak ezagutu.

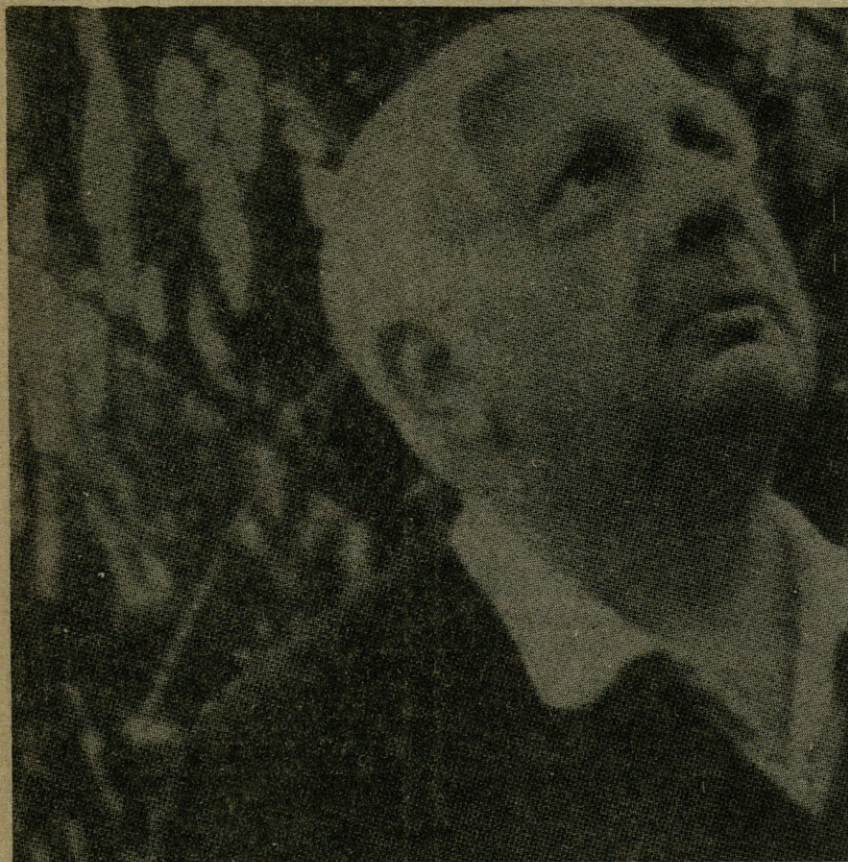
MUTILARENTZAT

- piojo bat
- zapata granateak
- erropa asko
- tabako rubioa
- moto bat
- lehengo hizkuntza
- Donostiako “pub” guztiak ezagutu.

HAU eta beste mila tuntun-keria gehiago behar dituzue moderno izateko. Pena merezi al du?...

MUX1KIÑA

CHIRICOREN OROIMENEZ

Chirico, pintorea izan zena, hil zaigu. Egia da orain dela urte asko, 1930etik hona, ez dugula Giorgi de Chirico pintore bezala onartu; baina oraindik gogoratzen gara harek sortutako obrak. Mende honetako obra guztitik garrantzitsuenetako bat.

Berarekin joan zaizkigu, arratsalde baketsuak eta misteriozkoak, enparantza hustuak eta itzaltsuak, edozer jazotzeko susmoak.

Chirico hain garrantzizkoa izan bada surrealista izan zirelako izan da. Surrealista mugimendurik gabe Chirico, ez zela ongi onartua izango esan dezakegu. Surrealistek behala onartu zuten italiatik etorritako argi illun hau. Chiricoren obrak (1910etik 1917 arte egina) asko lagundu zuen mugimendu horren sorketan. Bera eta Duchamp dira benetazko izaki horren gurasoak. Hala ere beste maila batetan Bretonek, Kandinskik eta Kleekek ere egin zuten beren ahalegina haurraldi horretan. Chiricoren aurrendaritzat, Bockin eta Klinger ipintzen ditu Jose Pierrek; hots, alemaniako erromantizismoaren pintzelik ederrenak. Egia omen da hau, ba gure pintorea 1906an Muniche-

ra joan omen zen alemaniar erromantizismoak erakarririk.

1910ean pintatu zituen: "orakuluaren enigma", "udazkeneko arratsalde baten enigma" eta: "esku-larru baten aurkiketari buruzko perfrasisa". Hiru margozki horiek ikerketa baten hasieran daude, isilaldiaren kualitatearen ikerketan, keinu bakun baten ondorioei buruzkoa. Bakuntasun handi batekin eginak, oso jatorrizkoa zen. Turina joana, bere pintura ezagunena hasten da han heltzen, adinekotzen. Han enparantza ataridunak, udazkeneko arratsalde itzaltsuak haina zeru gar-

biekin eta urdinekin. "Hau zen Nietzsche"; atsegin zuen azken edertasuna" idatzi zuen pintoreak. Nietzs-

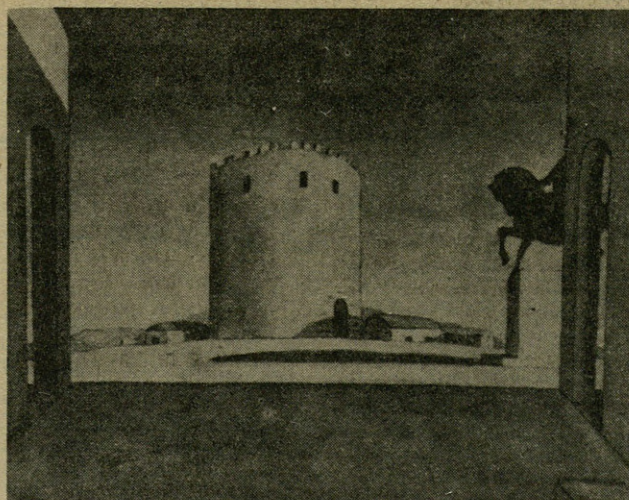
chek asko eraginda.

1911n Parisa heldu zen eta emakumeen estatuak hasi zituen ezartzen. Bere enparantzak, orain arte hutsirik egon ziren. Ariadnaren estatua edo urnahela, agian J. Pierrek dion bezala emakumeen influentzia, amarena ote? Honela adierazten digu bere margozkien sentimendua: "Neguko arratsalde argitsu batetan, Versaillesko jauregien enparantza batetan nengoen. Dena baketsua eta isilik zegoen. Denek begirada ikertzaile eta bakanez begiratzen ninduten. Orduan konturatu nintzen nola, jauregien bazter bakoitzak, zutabe bakoitzak, eta leiho bakoitzak, arima bat zeukeela eta arima hori enigma bat zela. Harrizko umantak, ene inguruan jarriak, zeru argitsu azpian geldirik, neguko errainuen azpian, amodiorik gabe distiratzten abesti sakonak bezala ikusten nituen. Xori batek kaioia batetik kantatzen zuen. Leiho batean zegoen; une hartan gizonari zenbait gauza egiten eragiten dion misterioa sentitu nuen, eta bere kreazioak sorkariak baino garrantzizkoagoak irudititu zitzaizkidan".

Parisen ere ditugu lehengo aldiz orduaren obsesiñoa, eta erlojuekin margozkiak, ordu konkretu batean ezer jazo behar ote zen bezala eta gertaera horrekin pertsonai guztien etorkizuna lotuta egongo balitz bezala. Hara halako tituluak: "Etorreraren enigma", edo "ordua- ren enigma". Kritiko batzuek, margozki eta gai horietan, orduen obsesiñoa etorrerarenak eta urteenak. Chiricoren barruko estualdien agerpen eta obsesiñoenak ikusten dituzte; ikustez gainera psikoanalitiko ikuspegi batetik interpretatu heriotzaren ideia edo jaiotzearen traumatismoa.

1913tik aurrera eta atariak eta enparantzak jarraitu arren, badiudi gizontasunaren erasotzea agertzen dela margozkietan eta honela, torreak, kañoiak, tximiniak, estatuak (baina ez emakumeenak, lehen bezala) etab. Margozki gisa horietan batzuek aitaren eragipena ikusi dute, nahiz eta trengizona izan. Mota horretakoak: "Torre larrosatsua", "Kale baten misterio eta goibeldura", etab.

Sinbolo horiek onartzen badiugu eta ematen badiugu jite mehatxatzaile bat pertsonaia ordez bere itzala, edo estatua-rena edo tximiniarena, aurkituko dugu, Chiricoren kontraesanen agerpena eta kanporapena, obra konkretotan. Beste objektu batzu ere etortzen dira antzestokia betetzera; eskularruak, bananak, liburuak, igeltsuzko objektu ainitz, arraultzak

etab. eta denon artan garrantzitsu-
enak, antzinako moztarrok (jupite-
renak, apolorenak).

Zer drama sakona agerera-
zten digu Chiricok? Berak mintzatu zu-
en "baretasunaren tragediari bu-
ruz" edo, "Obra sakona izatearen
barnetasunetik irten behar da: hara
ez dira helden ez erreken murmurio-
ak ez xori baten abestirik, ez eta hos-
to mordoan murmuriorik ere ez".
Pintura honek ba, Chiricok adie-
razten duen, bere barnekotasunak
agintzen dionetara eramaten gaitu.
Hortik dugu Apollinarrek
piztiatu zuena, ea Bretonek 1924e-
ko manifestuan esan zuena: "Pen-
tsamentuaren agintea, arrazoiaren
kontrolatik kanpora eta estetiko eta
moral arazotik kanpora".

Chiricoren ohoretan, plastiko
elementuak askatuki elkartzen
dira; eta obrak elementu sakone-
nak aurkeztzen dizkigu. Sakontasu-
netan zer jazoten den, bertako mo-
nologoa eta bere margoak eta for-
mak, adierazten dizkigu.

Chirico bere obraren momentu
onenera, 1914ean helden da. Urte
horretan giza irudia ordura arte,
lekutua, izategabe, hasiko da ager-
tzen, "nauraren garuna" eta "Gilla-
ume Apollinarren erretratua" obre-
tan; Dena dela olerkilariaren erre-
tratuan giza iruditzen itzala bakarrik
dugu, lokian duen diana ospetsua-
rekin; "Ene erretratua, gizon-dia-
naz moztarotua" deitzen zuen Apo-
llinarrek. (urte bi eta gero, 1916an,
metrallazko zati batez zauritua
izan zen lokian Apollinar; Hor eta
Brauner pintorearen, Bretonek
eta besteek ikusi dute, Chiricoren
asmatzeko edo igertzeko ahalme-
na).

Hor bukatu zen gizonaren ager-
keta Chiricoren obretan zehar; he-

mendik aurrerantz gizonaren mamu
bezala manikiak ezartzen edo para-
dia eta gizonaren hizhotsa urrundu
eta tragikoa azaltzen jarraitzen da.

Jose Pierrentzako, Chiricok
bere obsesioak enparantz hustue-
tan eta melankolikotan ateraz gero,
antzerkitoki bezala, ematen die, gi-
zonbakarren barruko basamortua.
Egia da espektro bakanez eta ma-
muz bere buruko historiari zehar
oso arduratua izan zela edozein
ekintza susmagarri gertatzen edo
edozein arte gaixto erabiltzen; hots
beti azpikoak. Beste interpre-
tazioa zera da: "medium" bezala
susmatu egin omen zuela, berak
pintatutakoa ez zela beragandik
zehar egina; hots, bera ez zela
egitazko egilea, medio bat baizik
eta egitazko egilea edozein indar
ezkutatu, mamu ezagugaitza edo,
eta berak eguneroko bizitzan eta
bere obretan nahi zuen agerrera-
ter bat.

Oraindik beste alde batetik,
berak bere barn-tan ibiltzen ipini
zuen automata; sortzaile mailan,
beste pertsonalitatearen erdiari
agintzen hasi omen zen; Chiricori
sinestazten pertsonalitatearen
tolesgabetasunaz. Orduan eta hone-
la izango balitz, inspirazioaren
ekartzailea (bere pertsonalitatearen
zati sortzailea) konjurtzeko asmoa
luke. Borroka luze baten ondorioz
automata horrengandik libro izan
eta gero hots, pertsonalitatearen zati
egiazkoa sortzailerik gabe, Chirico
ez zen pintore arrunt bat baino
gehiago izango, teknika pixkat de-
xenteduna baino. Orduan bere sor-
men guztia zera izango litzateke:
mamuak aldeginerazteko bere bu-
ru barruan eduki zuen borroka eta
mamua kanporerazi eta gero, sor-
mena mamuarekin aldegin,

teknikarekin bakarrik geratu zela.

Beste gauza bakana zera da.
Chirico Italiako enparantzaren arima-
ren paisaia agerazten hasten zaigu,
baina apurka apurka eta manikieta-
tik igaroz ganbaretako paisari
hertsietan bukatzen da.

Hau da, berak deitu zituen "in-
terieur metaphisique"etan eta bu-
katzeko, ganbaretan, pintoreen es-
tudioetan, edo arteen museoko atze-
ko aldeetan. (J. Pierrek deitzen due-
nez klaustrofobiatik agorafobiara).

Garai horretan erabiltzen dituen
objektuak hiru mailatakoak edo mo-
takoak dira: neurtzeko tresnak (esku-
adrak, kartaboiak, etab), eta, margo-
kiak konpasak, etab); jaki iraunkor-
rak (bizkotxoak, sardintzarrak, ,
bonboiak etab) eta, margoziak mar-
gozki barruan (mapak, pasaiak etab,
baita kromo bitsortuak, lantegiak,
basoak, etab). Baina dena dela, ez
daude oso ondo desalkartuak eta na-
hastuak izaten dira batzutan.

1915ean gerla denboran eta ar-
madak deiturik, Ferrera hirira joan
zen eta bere anai Alverto Savinio
idazlariarekin ezagutu zuen 1917an
Carra pintore "futurista".

1918an arrakasta handia eduki
zuen L'Epoca erakusketan Erroman
baina handik akademikoa egiten hasi
zen. 1929an Hebdomeros noela edo
kondaira prosaz idatzia argitaratu zu-
en surrealistentzako noelarik surrea-
listena: "Bizia, heriotzarekin deslo-
tzen zen korapilo handi bat bezala,
ikusten zuen; baita ere, heriotza,
korapilo berreginda bezala ikusten
zuen, jaiotzean deslotzen zena.
Korapiloaren deslopen osoa eternita-
tean zegoen; hots, bizitzatik haruntz,
eta heriotzetik haruntzago zegoena".

HEBDOMEROS SENDAGORTA

aste giroa

LIBURUAK

LA FAMILIA MOSKAT. Isaac Bashevis Singer. PLAINETA. 575 or., 500 pta.

Jakina denez, Isaac Bashevis Singer aurtengo literaturako Nobel saria jasotakoa dugu, yiddish hizkuntzan idazten duena. Liburu honetan, duela urte batzu idatzia eta argitaratua, Varsoviako familia aberats baten historia kontatzen digu, lehen Munduko Gerra baino lehenagotik hasi eta 1939an alemanak, Hitler buru zutela, Polonian sartu ziren arte. Familia tradizional horrek bere bizikera izaten dituen aldaketak kontatzen ditu batez ere. Liburu mardula eta klasiko samarra den arren, entretenigarria egoerak eta gertakizunak kontatzeko moduagatik.

EMAKUME ABERTZALE BATZA. LA MUJER EN EL NACIONALISMO VASCO. Vol. III, Policarpo de Larrañaga. AUNAMENDI, n. 123. 175 or.

Hirugarren zenbaki honetan osatzen da Poli Larrañaga EMAKUME ABERTZALE BATZARI buruz idatzia. Zenbaki honetan gerra garaiko lanak eta ondorengoak kontatzen dira, hau da,

atzerrian egin zutena, batez ere.

EMAKUME ABERTZALE BATZA. LA MUJER EN EL NACIONALISMO VASCO. Vol. III, Policarpo de Larrañaga. AUNAMENDI, n. 123.

LAS FUERZAS DE ORDEN PUBLICO. M. Bailbé, M. Giró. DOPESA, colección LOS MARGINADOS. 79. or., 200 pta.

Polizari —estatu espainoleko egungo polizia— alternativa bat eman behar zaiola eta, liburu honen egileak horretan saiatzen dira.

Baina beren alternatiba ez doa hemen askotan planteatzen den indar horik deuseztearen bidetik, erroformaren bidetik baizik. Horretarako polizien desmilitarizazioa, profesionaltzea, sindi-

katzeko eskubidea jartzen dituzte oinarritzat. Gero polizia klase desberdinak —lurralde autonomoetakoa, municipal, judiziala, pribatua eta bar— aztertzen ditu, bukaran konstituzioak poliziei buruz esaten duena azalduz.

PARA ACABAR CON EL TRABAJO, 100 pta.

"Este texto (...) es el reflejo de diversas discusiones con compañeros de aquí y allá y trata de utilizar para España las enseñanzas de la experiencia francesa de la democracia y del capitalismo moderno. Frente a lo que les sucede diariamente, muchos compañeros españoles parecen desamparados; les resulta difícil reconocer al enemigo, pero sobre todo a las nuevas fuerzas en formación...". Bueno ba liburua bi frantsesek, bata hemen bizi dena, idatzia omen da. Planteiamendu erradikalak eta nola ez, utopikoak egiten dituzte, roilo samarrak dira, baina dena dela interesgarriak. Eta ohizkoa ez den nota bat bukaran: "Este texto puede ser reproducido en la manera que se considere oportuna". Ez da hain erraza horrelako egile eskuzaballik aurkitzea.

PARA ACABAR CON EL TRABAJO

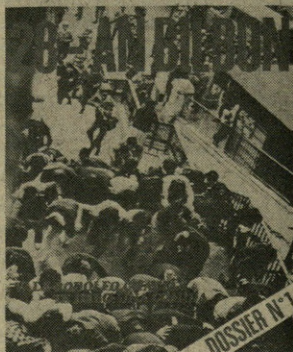

ALDIZKARIAK

HERTZALE, HASIren aldizkaria. 78ko urria.

Urriaren 28 famatuari eskainia dago HERTZALAREN zenbaki hau. Hasieran horri buruzko informazio eta eritziak zekartzaten egunkari- en zatiak datoz. Gero argazki- kien bidez ematen da PNV- ren eta HERRI BATASU- NAREN manifestazioen berri. M. Kortak firmaturiko artiku- kulu batekin eta editoriala- rekin osatzen da aldizkaria. Gehlen gehiena gaztelaniaz dago.

HERTZALE

PALANTE, prensa autóno- ma. N. 5. Verano 78. 40 pta.

Madrilan ateratzen dute aldizkari hau. Bueno, jarraitzen badu behintzat, izan ere, ikus daitekeenez zenba- ki hau udakoa da eta bertan irailetik aurrera aldizkariaren argitaratzea normalizatu egin nahi luketela diote, baina horretarako harpidedunak behar dituztela.

Zenbaki honetan ikus- ten denagatik, nahiko interesgarria dirudi. PALAN- TEK, heste zenbaiten antze- koa baldin bada ere. Lan ba- tzu nahiko teorikoak dira: "Proletariado y margina- ción", "La hora cero del capitalismo"...Beste batzu konkretagoak, adibidez Ma-

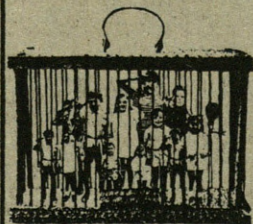
drilgo ikastetxe batetan zuzendaritzaren aurka eraman-dako borroka aztertzen duena. Tartean bada mundua-ren sorrerari buruzko komiki katxondo bat ere. Norbaiti interesatuko balitzaio, Ma-drilgo helbide honetara eska dezake: apartado de correos 42.025.

IPALANTE!
PRENSA AUTÓNOMA

verano 78

40 et

nº 3

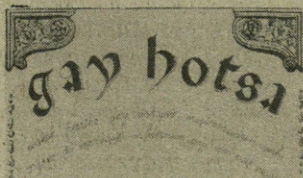
POR QUE LUCHA EL FRENTE SANDINISTA JUNTO AL PUEBLO.

Folleto txiki honetan FRENTE SANDINISTAKo Daniel Ortega Saavedra, Victor Tirado López eta Humberto Ortega Saavedrak, hirurak FSLNeko buruak, bote-rea lortzen dutenean hartu-ko dituzten neurriak esplika-tzen dituzte labur. Oso zabalak dira, batere zehaztu gabeak.

GAY HOTSA, 2. zenbakia, 1978ko abendua.

Jakina denez hau Eus-kal Herriko Gay Askapen Mugimenduaren aldizkaria dugu. Lehen zenbakia duela hilabete atera zuten. Biga-rreren honetan, hartan hasiera eman zitzaion Manuel Angel Soriano Gilen homofiliari buruzko lanaren jarraipena

ematen da. Horrezaz gain, "Lesbianas y lesbianismo en los siglos XIX y XX en Gran Bretaña" -liburu batetik hartua- "Sobre la identidad homosexual" eta "De lo masculino y lo femenino" di-ra gai nagusiak. Berri batzu eta gaiari dagozkion liburu eta filmen aipamenak osa-tzen dute GAY HOTS hau. Gutxi baldin bada ere euskaraz ematen dena, ondo egina dagoela aitortu behar. GAY HOTSekin edo EHGA Mekin harremanetan jarri nahi duenarentzat, be-rrirori errepikatuko ditugu helbideak: Apartado 1667, ref. E, Bilbo; Apdo. 181, Dúranjo eta Apdo. 953, Do-nostia.

DOSSIER ANTINUCLEAR. Comité antinuclear de San-turce. ASKATASUNA. Nov. Dic. 78. 26 or., 40 pta.

Bilboko ASKATASU-NA aldizkaria ezinean dabil, udan izan zuten atentua-ren ondorendik. Jakina de-nez sei milioiko galerak erakarri zien hark. Dena den, aurrera jarraitzekotan dira al-dikariarekin eta inprimategi-arekin. Eta bizi direnaren frogatzat, hona argitaratu be-rriri duten dossier hau, Santur-

tziko komite antinuklearrak egina. Liburu, dossier eta prentsa argitaratutako testo-en bitartez eta Euban izanda-ko ikastaro batetan emanda-koaren bitartez osatu da. Al-derdi orokorrak esplikatuko on-doren, Lemoizko hauzian zen-tratzen da lana. Interesatua dagoenak ASKATASUNA-ren helbide berri honetara es-ka dezake: apartado de co-rreos 1.682, Bilbo, tel.: (94) 4312155.

ETA BESTE

ANDRAIZE, centro de ori-entación familiar y social. Iruñeako Txantrea hauzoan ireki berria da zentro hau. Hauzo Elkarteko emakume

taldeak bultzatu du eta Uda-laren laguntzaren bidez ireki ahal izan da. "Este centro trata de recoger y atender los múltiples problemas plantea-dos por las mujeres del ba-rrio" diote eragileek. Horre-tarako, ginekologo, sexolo-go, abogadu, sikologo, etabar dute zentro honetan. Aste-lehenetik ostiralera, goiz eta arratsalde funtzionatzen du, eta kontsultak dohan di-ra.

Egutegiak.

Urtea amaitzen ari de-la eta datorrenarako egute-giak ateratzen hasi dira. Gaur dakargun hau Lasarteko ikas-tolak argitaratua da, Zume-taren koadro batez.

1979		iKASTOLA		1979	
1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36
37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48
49	50	51	52	53	54
55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66
67	68	69	70	71	72
73	74	75	76	77	78
79	80	81	82	83	84
85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96
97	98	99	100	101	102
103	104	105	106	107	108
109	110	111	112	113	114
115	116	117	118	119	120
121	122	123	124	125	126
127	128	129	130	131	132
133	134	135	136	137	138
139	140	141	142	143	144
145	146	147	148	149	150
151	152	153	154	155	156
157	158	159	160	161	162
163	164	165	166	167	168
169	170	171	172	173	174
175	176	177	178	179	180
181	182	183	184	185	186
187	188	189	190	191	192
193	194	195	196	197	198
199	200	201	202	203	204
205	206	207	208	209	210
211	212	213	214	215	216
217	218	219	220	221	222
223	224	225	226	227	228
229	230	231	232	233	234
235	236	237	238	239	240
241	242	243	244	245	246
247	248	249	250	251	252
253	254	255	256	257	258
259	260	261	262	263	264
265	266	267	268	269	270
271	272	273	274	275	276
277	278	279	280	281	282
283	284	285	286	287	288
289	290	291	292	293	294
295	296	297	298	299	300

LANGABEZIAZ

ZALDUBI-k

Langabezia etorri zaigu
eta ez nola nahikua,
hementxen gaude lanikan gabe
eta berdintsu dirua,
udaberrian zori txarrean
entzun bainuen kukua,
uste gabean entzun nuenda
hutsik nuen poltsikua.

Ez dakit gure mendietako
kukuak duen errua
edo Madrildik etorritako
zapalkuntzaren frutua;
diru guztia eraman eta
Suizan dago sartua,
dirurik gabe lanik ez dago
nahiz eta euki gogua.

Goizean jeiki eta lehenik
lantegira joaten gara,
gure asmoa beti izan da
bizimodua atera,
eguna joan da eguna etorri
eginaz beti gauz bera
hamaika urte pasa ditugu
ta orain goaz kalera.

Aspaldi honetan lantegi baten
pasa dut neure bizitza
gauez sarturik ta gauez irten.
iana zen gure emaitza,
lana izan da nekearen truk
gure bizitzaren giltza,
gaur egunean ez dugulako
dirurik gabe gabiltza.

Lana gutxitu zaigu benetan
ez badator azkena,
hainbeste urte hemen pasata
honek ematen dit pena:
ehun langile bagara bainan
itxi egin behar dena,
Jaungoikuaren laguntzarekin
lortuko al dugu jatena...

Ezkondutxo gabe daudenak behintzat
ez daude beraz hain gazki,
sasoia eta osasunetik
badute gazteek aski,
farranda gutti eginaz pasa
eta utzi zenbait janzki,
lan hau ezean beste lanen bat
izanen dute hoik noski.

Ezkondutxo denak sendia eta
bera behar du mantendu,
hamaika bider galdetuko du
zergatikan zen ezkondutxo,
zeme-alabak egin ondoren
lana bakarrik egin du,
ta orain gabe gelditu eta
ez dauka zeinek lagundu.

Langabezi hau etorri data
ez dakit non arraiotik,
kapitalistek ekartzen dute
lana diruarengatik,
beren dirua larritzen bada
ezkutatuaz aurretik,
nagusi jaunak beti izaten du
ogeitamaika eskutik.

Urte onetan inork ez daki
diruak nora zihoazen,
ateratako altxorra non den
aztertu nahian goazen
nerea flaku egongo data
nagusiarena gizen,
nik pisorik ez, berak txaleta
urte onak izan baizen.

Urte onenak joan egin dira
eta orain gaude larri,
lana eginaz jardun ezker
il bukaera pozgarri,
gaur egunean ila pasata
gelditzen gara egarri:
dirurik ez dagoelako
etxera ezin ekarri.

Aurtengo urtea badoa eta
atzetik dator bestea
neurrik hartu ez dugulako
desesperantzaz betea,
krisis hau dela itxiko zaigu
lantegiako atea,
lanikan gabe gelditu arren
nahi dut lana egitea.

Gabonak ere gainean dira
eta laster Urteberri;
lanikan gabe ikusten ditut
badagola zenbait herri,
eskatzen diot ekialdeko
Erregeren izar horri
alde honetarantz zuzen dadila
daitezen hoik etorri.

BEU BARA EUSKAL PRENTSA

yany

EDERRAK BEZAIN EGOKIAK ZALDIVIA TEL. 880566

